

Pratarmė

Lietuvos aukštojo mokslo tarptautiškumo plėtrai didžiausią įtaką turėjo Europos Sąjungos *Erasmus* studentų ir dėstytojų mainų programa. *Erasmus* – tai didžiausia mainų programa Europoje ir Lietuvoje, pradėta įgyvendinti dar 1987 metais. Programa skirta aukštųjų mokyklų bendradarbiavimui skatinti, studijų kokybei užtikrinti bei studentų, dėstytojų ar kito administracinio personalo mainams, intensyvių studijų programų kūrimui, kalbų kursų organizavimui remti.

2007 metais prasidėjo naujas *Erasmus* etapas, vykdomas pagal Mokymosi visą gyvenimą programą. Per šį laikotarpį buvo sėkmingai įgyvendintos naujos veiklos: studentų praktikos užsienio įmone, aukštojo mokslo institucijų akademinio bei administracinio personalo mokymai ir stažuotės užsienyje, parengiamieji vizitai bei intensyvių programų projektai. 2012 metais programa šventė 25-ųjų metų jubiliejų. Per šį laikotarpį programos galimybėmis pasinaudojo tūkstančiai Europos universitetų studentų ir dėstytojų.

Lietuva prie programos prisijungė 1998 metais. Šiuo metu programoje dalyvauja 41 Lietuvos aukštoji mokykla. Nuo 1999 iki 2013 metų programos galimybėmis pasinaudojo daugiau nei 25 tūkst. Lietuvos studentų ir 9 tūkst. dėstytojų. Į Lietuvą studijuoti vieną ar du semestrus buvo atvykę daugiau nei 10 tūkst. studentų iš įvairiausių Europos universitetų.

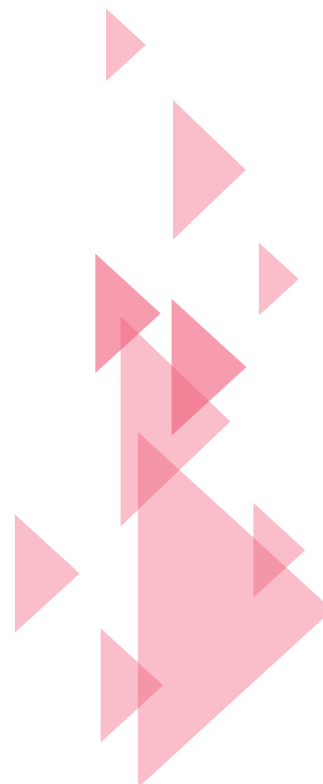
Studentų ir dėstytojų mobilumas, atvykstančių studentų skaičiaus didėjimas bei nacionalinis finansavimas buvo tie faktoriai, kurie „privertė“ aukštąsias mokyklas daugiau dėmesio ir lėšų skirti studijų programų atnaujinimui, modulių arba kursų ir pavienių programų užsienio kalbomis rengimui, dėstytojų kompetencijų didinimui bei užsienio kalbų mokymui ir mokymuisi. *Erasmus* programos svarbą ir indėlį į tarptautiškumo skatinimą vertina ne tik Europos Komisija, kasmet didinanti programos finansavimą, bet ir Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija. Studentų ir personalo mainams bei projektų įgyvendinimui kasmet papildomai iš valstybės biudžeto skiriamas ženklus finansavimas.

2006 metais Socialinės informacijos ir mokymų agentūra atliko tyrimą „*Erasmus* dalinių studijų organizavimas Lietuvoje 2000–2006 metais“, kurio tikslas buvo iširti ir apibendrinti užsienio studentų, studijavusių Lietuvos aukštosiose mokyklose pagal *Erasmus* programą, nuomonę apie studijų organizavimą bei pateikti rekomendacijas aukštosioms mokykloms ir kitoms suinteresuotoms grupėms. 2013 metais atlikto tyrimo, apklausiant užsienio

studentus, kurie buvo atvykę pagal *Erasmus* programą 2007–2013 metais, bei Lietuvos aukštųjų mokyklų dėstytojus, dėstančius užsienio studentams, rezultatai lyginami su ankstesniojo tyrimo rezultatais.

Šiame leidinyje pristatome 2013 m. atliktą tyrimą „*Užsienio studentų, 2007–2013 metais studijavusių Lietuvoje pagal Erasmus programą, apklausos rezultatai*“ lietuvių kalba bei reziumė anglų kalba.

Švietimo mainų paramos fondo kolektyvas

SIMA

socialinės informacijos ir mokymų agentūra

**UŽSIENIO STUDENTŲ, 2007–2013 METAIS
STUDIJAVUSIŲ LIETUVOJE PAGAL ERASMUS PROGRAMĄ,
APKLAUSOS REZULTATAI**

TYRIMO ATASKAITA

Parengė Saulius Ignatavičius

Vilnius, 2013 m.

Turinys

Pratarmė	2
Įvadas.....	5
I. RESPONDENTŲ CHARAKTERISTIKOS.....	6
1.1. Demografiniai duomenys.....	6
1.2. Respondentų gyvenamoji šalis	7
1.3. Studijų vieta Lietuvoje	8
1.4. Apklausos dalyvių studijų pakopos, mokslo sritys ir kryptys	8
1.5. Studijų kalba	10
II. STUDIJŲ PAGAL ERASMUS PROGRAMĄ KOKYBĖ IR JŲ ORGANIZAVIMAS LIETUVOJE	12
2.1. Kursų ir modulių pasirinkimas	12
2.2. Studijų organizavimo formos.....	13
2.3. Aukštosios mokyklos dėstytojų vertinimas studentų požiūriu	14
2.4. Studijų kokybės ir studijų organizavimo vertinimas	19
2.5. Administracinio personalo pagalba.....	22
2.6. Studijų rezultatų įvertinimas	23
III. ATVYKUSIŲ PAGAL ERASMUS PROGRAMĄ UŽSIENIO STUDENTŲ SOCIALINĖS INTEGRACIJOS LIETUVOJE ASPEKTAI	24
3.1. Užsienio studentų informuotumas apie studijas ir gyvenimo sąlygas Lietuvoje.....	24
3.2. Sunkumai, su kuriais susiduria Erasmus programos studentai Lietuvoje.....	26
IV. BENDRAS ERASMUS DALINIŲ STUDIJŲ VERTINIMAS	30
4.1. Teigiamiausi dalykai užsienio studentų požiūriu	30
4.2. Neigiamiausi dalykai studentų požiūriu.....	31
4.3. Bendras studijų vertinimas	31
V. TYRIMO REZULTATŲ APIBENDRINIMAS.....	33
Išvados ir rekomendacijos.....	37
Tyrimo reziumė anglų kalba	39

Įvadas

Tyrimo tikslas – ištirti ir apibendrinti pagal *Erasmus* programą 2007–2013 m. atvykusių užsienio studentų nuomonę apie *Erasmus* dalines studijas ir jų organizavimą Lietuvoje.

Tyrimo uždaviniai

- Ištirti atvykusių pagal *Erasmus* programą užsienio studentų nuomonę apie:
  - Lietuvoje organizuojamų *Erasmus* dalinių studijų kokybę;
  - Erasmus* dalinių studijų užsienio studentams siūlomų kursų, modulių užsienio kalba pasirinkimą;
  - užsienio studentus mokiusių dėstytojų kompetenciją ir užsienio kalbos mokėjimą;
  - Erasmus* dalinių studijų proceso organizavimo tvarką;
  - tarptautinių ryšių skyrių ir mentorų veiklą.
- Išanalizuoti pagal *Erasmus* programą atvykusių užsienio studentų dėstytojų nuomonę apie:
  - užsienio studentų informuotumą apie universitetą bei studijas;
  - darbo su atvykusiais pagal *Erasmus* programą užsienio studentais specifika;
  - problemas, kylančias dirbant su *Erasmus* programos dalinių studijų Lietuvoje studentais.
- Išanalizuoti atvykusių pagal *Erasmus* programą užsienio studentų socialinės integracijos Lietuvoje ypatumus:
  - informacijos prieinamumą apie Lietuvą, aukštojo mokslo studijas bei priimančią instituciją prieš atvykstant į šalį;
  - užsienio studentų apgyvendinimo Lietuvoje sąlygas;
  - bendrą atvykusių pagal *Erasmus* programą užsienio studentų pasitenkinimą *Erasmus* dalinėmis studijomis Lietuvoje.
- Tyrimo rezultatus palyginti su 2006 m. atlikto *Erasmus* dalinių studijų organizavimo 2000–2006 m. laikotarpiu Lietuvoje tyrimo rezultatais.

Tyrimo metodai

Dokumentų analizė – naudota kuriant tyrimo instrumentarijų, grindžiant tyrimo indikatorius bei analizuojant tyrimo duomenis. Interpretuojant tyrimo duomenis, naudota Socialinės informacijos ir mokymų agentūros atlikto tyrimo „*Erasmus* dalinių studijų organizavimo Lietuvoje analizė 2000–2006 m.“ (2006) ataskaita.

Interviu – *Erasmus* programos užsienio studentų dėstytojų apklausa.

Anketinė apklausa – taikyta renkant pirminius kiekybinio pobūdžio empirinius duomenis. Anketinės apklausos statistinė duomenų analizė atlikta taikant aprašomosios statistikos metodus. Duomenys apdoroti naudojant SPSS 20 for Windows (Statistical Package For Social Sciences) programą.

Tyrimo imtis

Respondentų atranka – prieinamų atvejų. Parengta anketa buvo išsiųsta pagal turimus sąrašus visiems generalinės visuomenos atstovams (užsienio studentams, studijavusiems Lietuvoje 2007–2013 m.). Pasirinktas atrankos patikimumas – 90 procentų, paklaida – 0,1. Atsižvelgiant į šio tyrimo specifika, tokie rodikliai reprezentatyvumo požiūriu laikytini pakankamais.

Tyrimo imtis – 324 respondentai. Anketas apie *Erasmus* dalines studijas Lietuvoje ir jų organizavimą 2007–2013 m. laikotarpiu užpildė 316 užsienio studentų, atvykusių pagal *Erasmus* programą. Iš jų 308 užsienio studentai tik studijavo, 8 užsienio studentai – ir studijavo, ir atliko praktiką Lietuvos organizacijose. Tik labai nedidelė dalis – 2,5 proc. atsakiusių respondentų (n=8) atliko *Erasmus* praktiką Lietuvos organizacijose. Praktiką atlikusių užsienio studentų, atsakiusių į klausimus, imtis buvo maža (n=16), todėl apklausos duomenys tik aprašomi, statistinė duomenų analizė nepateikiama. Dėstytojų interviu metu buvo apklausti 24 įvairių Lietuvos aukštųjų mokyklų dėstytojai, dėstę kursus pagal *Erasmus* programą atvykusiems užsienio studentams.

1. Respondentų charakteristikos

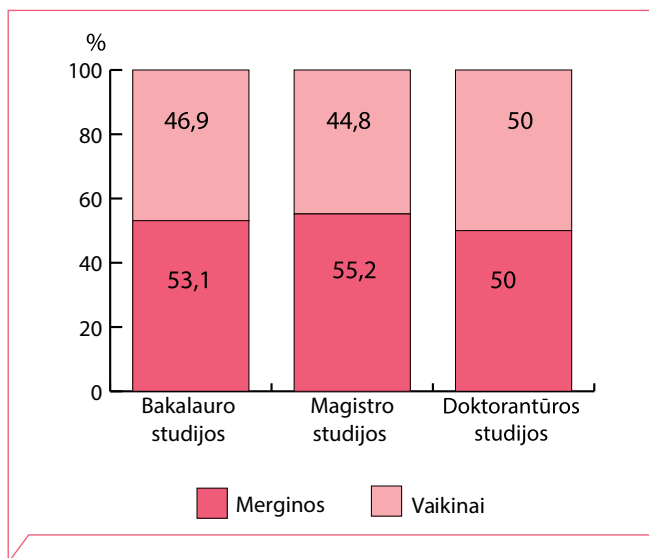
1.1. Demografiniai duomenys

Apklausoje dalyvavusių užsienio studentų pasiskirstymas pagal studijų metus pateikiamas 1.1.1 lentelėje.

1.1.1 lentelė. Apklausoje dalyvavusių Erasmus programos užsienio studentų (n-316) skaičius (proc.) skirtingais mokslo metais

Mokslo metai	Studentų skaičius (proc.)
2007–2008	12,0
2008–2009	10,8
2009–2010	21,0
2010–2011	13,6
2011–2012	18,5
2012–2013	23,1

Apklausoje dalyvavo ir anketas užpildė 55,3 proc. moterų ir 43,2 proc. vyrų. Respondentų pasiskirstymas pagal lytį skirtingose studijų pakopose pateikiamas 1.1.1 paveiksle.

1.1.1 pav. Apklausoje dalyvavusių užsienio studentų, studijavusių Lietuvoje pagal Erasmus programą, pasiskirstymas pagal lytį skirtingose studijų pakopose

Pateikti duomenys rodo, kad beveik vienodas skaičius: 53,1 proc. merginų ir 46,9 proc. vaikinų studijavo bakalauro, bei 55,2 proc. merginų ir 44,8 proc. vaikinų studijavo magistro studijų programose.

Užsienio studentų, studijavusių Lietuvoje pagal Erasmus dalinių studijų programą, amžiaus vidurkis – 25 metai. Respondentų amžiaus sklaidos ir padėties charakteristikos skirtingais tyrimo laikotarpiais pateikiamos 1.1.2 lentelėje.

1.1.2 lentelė. Apklausoje dalyvavusių respondentų amžiaus sklaidos ir padėties charakteristikos skirtingais 2006 m. ir 2013 m. tyrimo etapais

Skaidos ir padėties charakteristikos	2000–2006 m. ir 2007–2013 m.	
	2000–2006 m.	2007–2013 m.
1. Vidurkis (<i>mean</i>)	24	25
2. Vidurinė reikšmė (<i>mediana</i>)	24	25
3. Dažniausiai pasikartojanti reikšmė (<i>moda</i>)	23	26
4. Standartinis nuokrypis	2,5	3,14
5. Minimali reikšmė	18	20
6. Maksimali reikšmė	35	35

1.2. Respondentų gyvenamoji šalis

1.2.1 lentelėje pateikiami Švietimo mainų paramos fondo duomenys apie šalis, iš kurių studentai atvyko studijuoti į Lietuvą pagal *Erasmus* programą 2007–2012 m.

Pateikti duomenys rodo, kad daugiausiai studijuoti į Lietuvą pagal *Erasmus* programą atvyko studentų iš Turkijos, Prancūzijos, Ispanijos, Lenkijos, Vokietijos ir Portugalijos

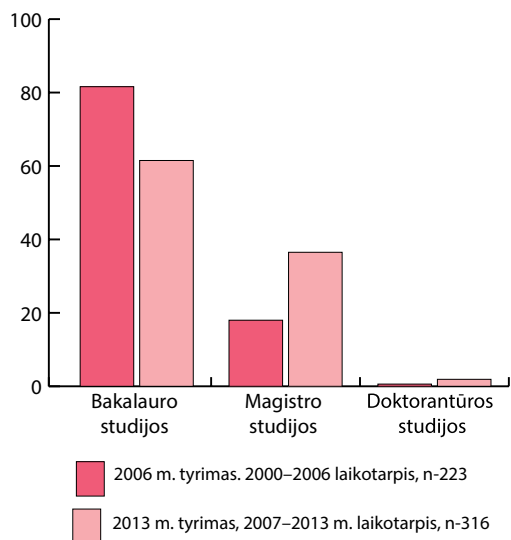
1.2.1 lentelė. Atvykusių į Lietuvą pagal *Erasmus* programą užsienio studentų skaičius pagal šalis skirtingais 2007–2012 m. laikotarpiais

Šalis	Atvykusių į Lietuvą pagal <i>Erasmus</i> programą užsienio studentų skaičius					Iš viso	Proc.
	2007–2008	2008–2009	2009–2010	2010–2011	2011–2012		
Airija	1	0	2	0	0	3	0,04
Austrija	31	20	22	15	17	105	1,49
Belgija	15	23	18	40	40	136	1,93
Bulgarija	14	17	13	12	17	73	1,03
Čekija	49	54	62	53	64	282	3,99
Danija	10	21	35	43	54	163	2,31
Didžioji Britanija	5	12	28	10	16	71	0,71
Estija	5	3	4	2	8	22	0,31
Graikija	9	11	16	18	19	73	1,03
Islandija	0	0	0	2	1	3	0,3
Ispanija	84	124	127	192	252	779	11,03
Italija	56	72	92	101	119	440	6,23
Kipras	3	9	0	2	2	16	0,23
Kroatija	0	0	3	4	5	12	0,16
Latvija	64	50	70	110	152	446	6,32
Liuksemburgas	0	1	0	0	0	1	0,01
Lichtenšteinas	0	0	0	0	0	0	0
Lenkija	137	152	122	155	157	723	10,24
Malta	0	2	0	0	2	4	0,06
Nyderlandai	19	16	24	17	24	100	1,42
Norvegija	7	10	4	2	0	23	0,32
Portugalija	82	104	124	95	105	510	7,22
Prancūzija	117	156	152	176	184	785	11,12
Rumunija	12	8	22	30	20	92	1,30
Slovakija	15	18	26	34	20	113	1,60
Slovėnija	13	19	11	18	13	74	1,05
Suomija	9	13	18	14	20	74	1,05
Šveicarija	0	0	0	0	5	5	0,5
Vengrija	5	21	28	24	26	104	1,47
Turkija	166	157	229	249	402	1203	17,03
Vengrija	5	21	28	24	26	104	1,47
Vokietija	118	120	116	114	130	598	8,47
Bendras skaičius	1053	1217	1374	1540	1877	7061	

Šaltinis: Švietimo mainų ir paramos fondas, 2013 m.

1.4.1 pav. Apklausoje dalyvavusių užsienio studentų, studijavusių pagal Erasmus programą, procentinis pasiskirstymas pagal studijų pakopas skirtingais 2006 m. ir 2013 m. tyrimo etapais

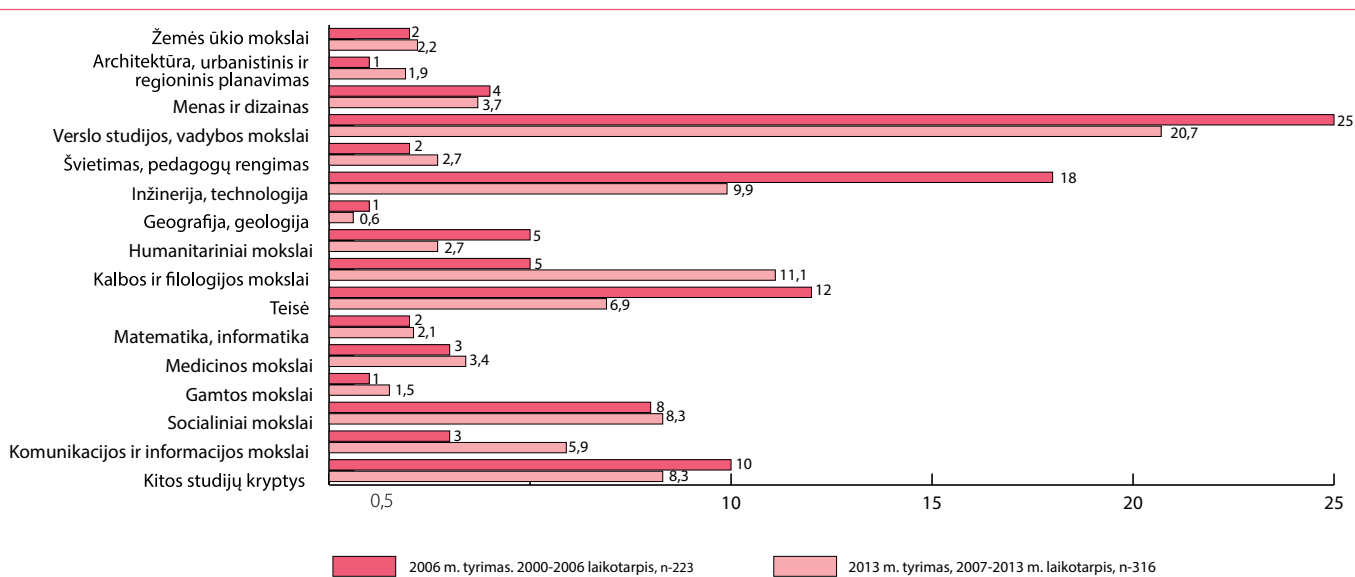
Pateikti duomenys rodo, kad šioje apklausoje dvigubai didesnė užsienio studentų dalis nei 2006 m. tyrime mokėsi magistro pakopos studijų programose.

Tyrime dalyvavusių užsienio studentų studijų sritys pateikiamos 1.4.2 lentelėje.

1.4.2 lentelė. Apklausoje dalyvavusių užsienio studentų, studijavusių pagal Erasmus programą 2007–2013 m. laikotarpiu, skaičius skirtingose mokslo srityse

Mokslo sritys	Studentų skaičius
1. Žemės ūkio mokslai	7
2. Architektūra, urbanistinis ir regioninis planavimas	6
3. Menas ir dizainas	12
4. Verslo studijos, vadybos mokslai	67
5. Švietimas, pedagogų rengimas	9
6. Inžinerija, technologija	32
7. Geografija, geologija	2
8. Humanitariniai mokslai	9
9. Kalbos ir filologijos mokslai	36
10. Teisė	19
11. Matematika, informatika	7
12. Medicinos mokslai	11
13. Gamtos mokslai	5
14. Socialiniai mokslai	27
15. Komunikacijos ir informacijos mokslai	19
16. Kitos studijų sritys	27
Nurodytos kelios mokslo sritys	1
Nenurodė	20

Apklausoje dalyvavusių užsienio studentų procentinis pasiskirstymas įvairiose mokslo srityse skirtingais 2006 m. (2000–2006 m., n-223) ir 2013 m. (2007–2013 m., n-316) tyrimo etapais pateikiamas 1.4.2 paveiksle.

1.4.2 pav. Apklausoje dalyvavusių užsienio studentų procentinis pasiskirstymas įvairiose mokslo srityse skirtingais 2006 m. ir 2013 m. tyrimo etapais

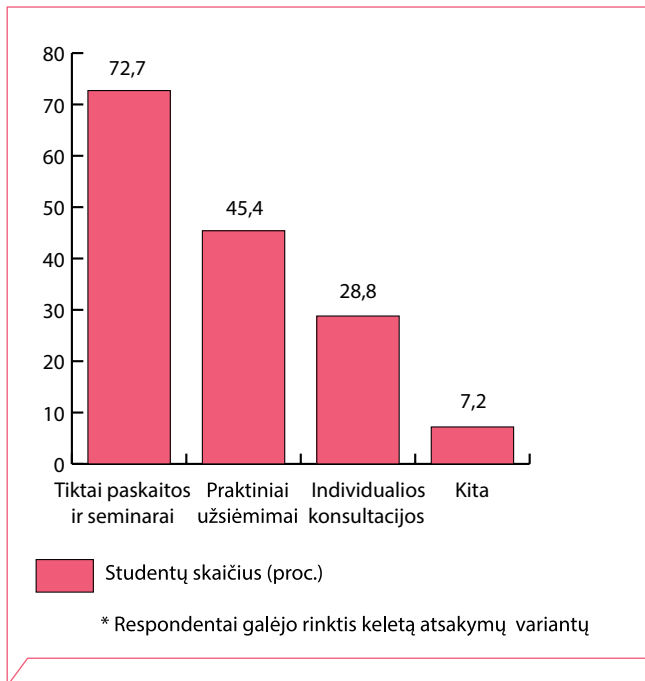

2.2. Studijų organizavimo formos

Anketoje atvykusių pagal Erasmus programą užsienio studentų taip pat buvo prašoma nurodyti, kaip buvo organizuojamos jų studijos Lietuvoje. Respondentai galėjo žymėti visus jiems tinkančius atsakymus.

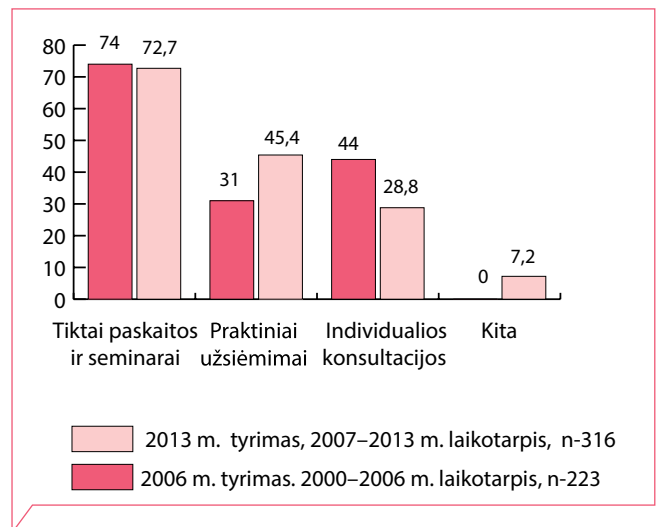
Apklaustų užsienio studentų (n=316) atsakymai (proc.) pateikiami 2.2.1 paveiksle.

2.2.1 pav. Apklaustų Erasmus programos užsienio studentų, studijavusių tam tikromis studijų organizavimo formomis, skaičius (proc.)

72,7 proc. apklaustų užsienio studentų pažymėjo, kad studijų metu lankė paskaitas ir seminarus, beveik kas antras užsienio studentas (45,4 proc.) – praktinius užsiėmimus, kas trečias (28,8 proc.) – ir individualias konsultacijas. Kaip kitas studijų organizavimo formas apklausti studentai pažymėjo mokomąsias ekskursijas, namų darbus, pristatymus, darbų *portfolio* ir pan.

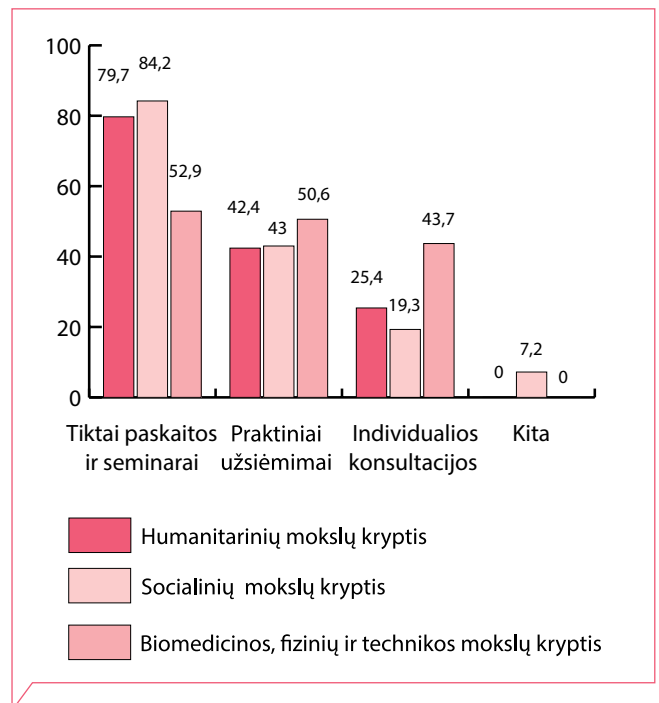
Apklaustų Erasmus programos užsienio studentų atsakymų apie studijų formas skirtingais tyrimo etapais pateikiamas 2.2.2 paveiksle.

2.2.2 pav. Apklaustų Erasmus programos užsienio studentų, studijavusių tam tikromis studijų organizavimo formomis, skaičius (proc.) skirtingais 2006 m. ir 2013 m. tyrimo etapais

Kaip ir 2006 m. tyrime, taip ir šiame, studentai pažymėjo, kad jų studijų metu dažniausiai buvo derinamos visos studijų formos (paskaitos, praktiniai užsiėmimai ir pan.).

Užsienio studentų procentinis pasiskirstymas skirtingose mokslo krypčių grupėse pateikiamas 2.2.3 paveiksle.

2.2.3 pav. Apklaustų Erasmus programos užsienio studentų, studijavusių tam tikromis studijų organizavimo formomis, skaičius (proc.) skirtingose mokslo krypčių grupėse

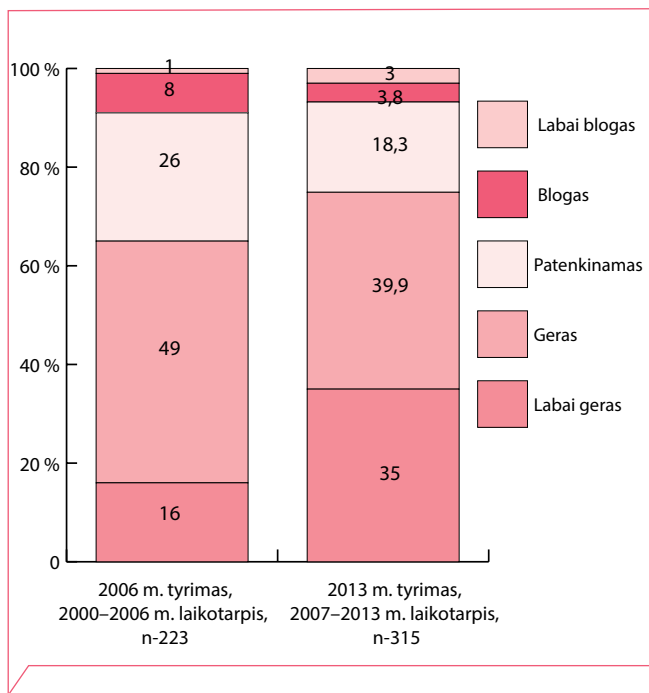

nimo objektyvumą vertino teigiamai: 35 proc. – „labai gerai“ ir 39,9 proc. – „gerai“ (18,3 proc. studentų pažymėjo, kad studijų rezultatų vertinimo objektyvumą jie vertina tik „patenkinamai“.

Jaunesnio amžiaus respondentai (studentai iki 25 m.) prasčiau nei vyresnio amžiaus studentai ($\chi^2 - 4,517$, $p-0,034$) ir moterys prasčiau nei vyrai ($\chi^2 - 7,160$, $p-0,007$) vertino studijų rezultatų vertinimo objektyvumą. Studentai, atvykę iš Pietų Europos šalių, geriau nei kitų šalių studentai vertino studijų rezultatų vertinimo objektyvumą ($\chi^2 - 9,757$, $p-0,008$). Nuomonė apie studijų rezultatų vertinimą nuo studentų mokslo krypties grupės nepriklauso.

Studijų rezultatų vertinimo objektyvumo vertinimo procentinis pasiskirstymas skirtingais tyrimo etapais pateikiamas 2.3.5 paveiksle.

2.3.5 pav. Studijų rezultatų objektyvumo vertinimo procentinis pasiskirstymas užsienio studentų požiūriu 2006 m. ir 2013 m. tyrimo etapais

2.3.5 paveiksle pateikti duomenys rodo, kad 2013 m. tyrime studentai kiek geriau vertino studijų rezultatų vertinimo objektyvumą, nei 2006 m. atliktame tyrime. Dvigubai didesnis procentas respondentų studijų rezultatų vertinimo objektyvumą vertino kaip „labai gerą“ ir mažesnė dalis studentų (18,3 proc.) – tik „patenkinamai“. Tai rodo gerėjančią užsienio studentų nuomonę apie studijų rezultatų vertinimo objektyvumą.

Tiesa, nors ir nedidelė dalis, tačiau 3,8 proc. apklaustų studentų studijų rezultatų objektyvumą vertina „blogai“, o 3 proc. – net „labai blogai“. Studijų rezultatų vertinimą apklausos dalyviai mini ir savo komentaruose. Pvz.: „Kartais įvertinimo kriterijai nėra aiškūs arba jų nepaisoma.“ „Kai kurie studentai atlieka tik dalį darbo, nelanko paskaitų, bet gauna geresnius įvertinimus.“ „Jei dirbame grupėje – vienas dirba, o kiti nelanko paskaitų.“ „Nežiūrint to, kad aš daug pastangų įdėjau studijuodamas (lankiau beveik visas paskaitas, laiku atlikau namų darbus ir mokiausi), pabaigoje gavau prastesnius pažymius, nei studentai, kurie nelankė paskaitų, nedarė namų darbų ir net nekalbėjo angliškai. O keisčiausia situacija buvo tada, kai aš parengiau pristatymą tam tikra tema, kuria domiuosi ir skaitau daug literatūros. Pristačiau darbą, atsakiau į visus klausimus, pasakojau neskaitydamas iš skaidrių, tačiau gavau prastesnį įvertinimą nei vaikinai, kuris nukopijavo informaciją iš Wikipedijos, atsakė ne į visus klausimus ir net nesidomėjo ta tema. Ir tokia situacija pasikartojo ne vieną kartą.“ ir pan.

Studijų rezultatų vertinimas dėstytojų požiūriu. Kaip užsienio studentų studijų rezultatus ir pasiekimus vertina dėstytojai, ar daro kokių nors nuolaidų, vertindami užsienio studentų studijų rezultatus bei pasiekimus, pateikiama interviu su dėstytojais medžiagoje.

Dalis dėstytojų teigia, kad jokių nuolaidų užsienio studentams nedaro, jiems galioja tokie patys reikalavimai, kaip ir kitiems studentams. Pvz.: „Tvarka vienoda visiems. Nuolaidų netaikome. Vertiname taip, kaip parašo.“ „Visi studentai lygūs, todėl nuo pat pirmos dienos paaiškinau kurso taisykles. Svarbiausia yra studentų aktyvus dalyvavimas paskaitose. Aš suprantu, kad Erasmus studentai nori keliauti ir pažinti šalį, kurioje gyvena trumpai, bet tai nesuteikia teisės nedalyvauti paskaitose arba nebendrauti su kitais studentais. Suprantama, kad vieną arba kitą paskaitą gali praleisti, bet semestras ilgas ir namų darbus reikia pristatyti laiku.“ „Visiškai netaikau jokių nuolaidų. Erasmus studentai mokosi taip pat, kaip ir kiti. Tačiau kai kurie mėgsta piktnaudžiauti tuo, kad yra iš kitos šalies. Tarkim, ignoruoja dėstytojų pastabas ir tai, kad privalo viską atsiskaityti laiku. Tačiau dėl to jie nuolaidų negauna. Visiems sąlygos vienodos“.

Kita dalis dėstytojų mini, kad tam tikras nuolaidas visgi tenka daryti. Pvz.: „Taip, nuolaidas darome. Nes jei jų nedarytume, tiesiog tektų atsisveikinti su daugeliu Erasmus studentų. Nuolaidos nėra labai didelės ar išskirtinės. Jos daromos, nes, kaip ir minėjau, kiekvieno Erasmus studento mokymosi ir pasirengimo lygis labai skiriasi. Kaip gali nedaryti nuolaidos tokiam studentui, kuris atvažiuoja mokytis techninių dalykų, bet normaliai nemoka anglų kalbos, ar nežino paprasčiausių taisyklių. Atlaidžiau žiūrime į tuos dalykus, kurių jie gali paprasčiausiai nežinoti. Tai braižybos, formulijų, taisyklių. Nuolaidos

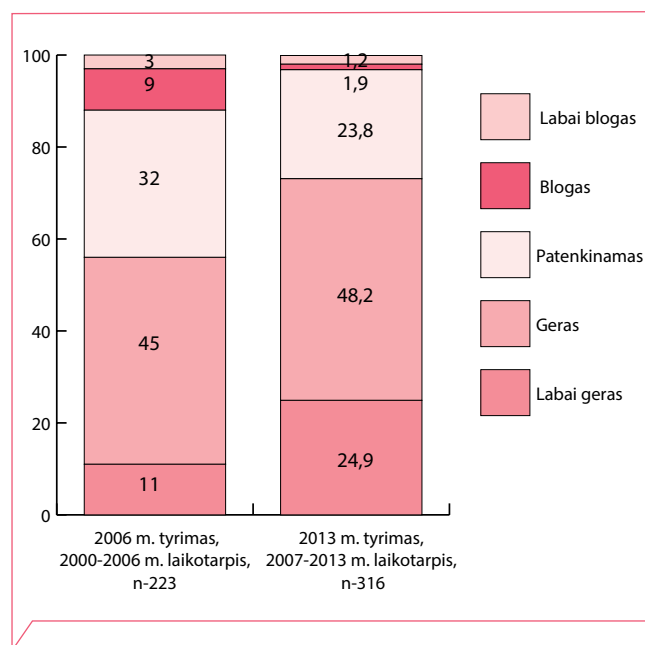
priklauso nuo studento motyvacijos. Labiau motyvuoti išlošia daug, o nemotyvuoti tiesiog bando piktnaudžiauti sistema ir išsisukti.“ „Daru tik tokias nuolaidas, kurios susijusios su kalbos barjeru. Tai šokie tokie egzaminų pakeitimai. O daugiau nuolaidų nebūna. Visi studentai turi pasiekti tokį lygį, koks nurodytas programose ir nesvarbu iš kurios šalies jie atvyko.“ „Nemažinu pažymio dėl kalbos klaidų, jei jos netrukdo bendravimui, informacijos perdavimui.“ „Leidžiu pasirinkti egzamino ar atsiskaitymo formą (raštu, žodžiu, esė ir t. t.). Kitų nuolaidų nėra.“ „Ypatingų nuolaidų nedarau, tačiau žmogiškai įvertinu tai, jog studentui ne visada lengva gyventi svetimoje kultūroje taip ilgai ir sėkmingai studijuoti. Atsižvelgiu į visus kultūrinio šoko aspektus ir pasiekimus vertinu šiek tiek atlaidžiau, nei lietuvių studentų. Svarbiausia, kad tai nesikirstų su teise, studijų nuostatais ir etika.“ „Paprastai nuolaidų neprireikia, nes pastaruoju metu atvyksta gana motyvuoti studentai. Vienintelis dalykas, dėl kurio derinamės, yra tai, jog jie nori anksčiau išlaikyti egzaminą ir žiemos šventėms vykti namo. Praktiškai visuomet randame sprendimą. Kartais atvyksta studentai jau turintys analogiškos patirties, tuomet šiek tiek koreguoju užduotis, kad jie galėtų tinkamai tobulėti.“ ir pan.

Apibendrinant galima teigti, kad dėstytojai užsienio studentams ypatingų nuolaidų netaiko ir jiems keliami tokie patys reikalavimai, kaip ir lietuviams studentams, tačiau kartais tam tikras nuolaidas, susijusias su kalbos barjeru ar egzaminų tvarkaraščiu, visgi tenka daryti.

Dėstytojų užsienio kalbų mokėjimas. Dauguma tyrime dalyvavusių studentų dėstytojų užsienio kalbų mokėjimą vertino teigiamai: kas ketvirtas apklausos dalyvis (24,9 proc.) šias žinias įvertino „labai gerai“ ir beveik kas antras (48,2 proc.) – „gerai“. Taip pat beveik kas ketvirtas apklausoje dalyvavęs studentas (23,7 proc.) dėstytojų užsienio kalbų mokėjimą vertino tik „patenkinamai“. Vertinimas nuo užsienio studentų lyties, amžiaus ar studijų krypties nepriklauso.

Praktiką atlikę studentai panašiai vertino ir dirbančiųjų anglų kalbos mokėjimą: 60 proc. respondentų tokias žinias įvertino „labai gerai“, 16 proc. – „gerai“. Nedidelė dalis (3,1 proc.) apklaustų studentų dėstytojų užsienio kalbų mokėjimą įvertino neigiamai. Apie tai užsienio studentai užsimena ir savo komentaruose. Pvz.: „Žemas kai kurių dėstytojų anglų kalbos mokėjimo lygis.“ „Ne visi dėstytojai gerai kalba angliškai ir kartais, kalbėdami apie dalyką, susidurdavome su problemomis.“ „Faktas, kad dėstytojai negeba kalbėti angliškai... Jų kalbos lygis – žemiau standarto.“ „Kai kurie dėstytojai moka anglų kalbą tik pradinio anglų kalbos lygiu ir mažiausiai neprofesionalu atrinkti tokius dėstytojus mokyti užsienio studentus.“ ir pan.

Erasmus programos dėstytojų užsienio kalbų mokėjimo vertinimo procentinis pasiskirstymas skirtingais tyrimo etapais pateikiamas 2.3.6 paveiksle.

2.3.6 pav. Erasmus programos studentų dėstytojų užsienio kalbų mokėjimo vertinimo procentinis pasiskirstymas studentų požiūriu 2006 m. ir 2013 m. tyrimuose

Apibendrinant 2.3.6 paveiksle pateiktus duomenis galima teigti, kad 2013 m. tyrime studentai dėstytojų užsienio kalbų mokėjimą vertino geriau, nei 2006 m. tyrime dalyvavę studentai. 2006 m. tyrimo duomenimis, tik 11 proc. studentų užsienio kalbų mokėjimą vertino „labai gerai“, tuo tarpu 2013 m. tyrime dėstytojų užsienio kalbų mokėjimą „labai gerai“ įvertino beveik kas ketvirtas studentas (24,9 proc.). Mažesnė dalis šioje apklausoje (tik 23,8 proc.) nei 2006 m. (32 proc.) užsienio studentų savo dėstytojų dalykinės žinias įvertino „patenkinamai“. Pastebimai geresnis dėstytojų užsienio kalbų mokėjimo vertinimas užsienio studentų požiūriu leidžia daryti prielaidą, kad Lietuvos dėstytojų užsienio kalbų įgūdžiai ir kompetencijos per pastaruosius septynerius metus gerokai išaugo.

Dėstytojų užsienio kalbų mokėjimas pačių dėstytojų požiūriu. Dėstytojų taip pat buvo klausama, kaip jie vertina savo aukštosios mokyklos dėstytojų užsienio kalbų mokėjimo lygį, ar dėstytojams sudaromos galimybės mokytis bei kelti kvalifikaciją užsienio kalbų srityje ir pan.

Dėstytojų nuomone, daugelio dėstytojų anglų kalbos žinios – pakankamai geros arba vidutiniškos. Pvz.: „Daugelis dėstytojų ga-nėtinai gerai moka anglų kalbą. Nuolatos rengiami kvalifikacijos kėlimo kursai ir mokymai. Ir ne tik anglų, bet ir daugelio kitų kalbų.“ „Jaunesni šneka puikiai, kai kas – vos. Šiaip viskas priklauso nuo pa-ties žmogaus, nuo jo noro tobulėti. Daugelis geriau moka rusų, nei anglų kalbą.“ „Tie dėstytojai, kurie dirba su Erasmus studentais ar dėsto anglų kalba, kalba gerai. Kiti lanko kvalifikacijos kėlimo kursus. Pasirinkdami tokius kursus jie užsiima saviugda. Juolab, kad kuo to-liau, tuo labiau plinta įvairi literatūra anglų kalba, ir dėstytojas nori nenori privalo mokėti anglų kalbą. Ja kalbėti ir skaityti.“ „Visi jauni dėstytojai, o pas mus tokių – dauguma, laisvai kalba anglų kalba. Seniau buvo organizuojami kursai, prieš 10 ar 7 metus, o dabar net nėra būtinybės. Susikalba beveik visi dėstytojai – ir jauni, ir vyresni.“ „Dėstytojai, dėstantys užsienio kalba, turi praeiti kalbos patikrą, tad, manau, jų kalbos mokėjimo lygis yra tinkamas“.

Kita dalis dėstytojų visgi pažymi, kad dėstytojų anglų kalbos žinios nėra labai geros. Pvz.: „Anglų kalbą dėstytojai moka pa-kankamai prastai. Vyresnės kartos pedagogų, apie 60 metų, anglų kalbos mokėjimo lygis lygus 7 proc., 50 metų – 25 proc., 40 metų – 50 proc., 30 metų – supranta du trečdaliai, gali kalbėti, bet ne dėstyti. Tad tikrai mažas procentas dėstytojų gali ir kalbėti, ir dėstyti anglų kalba.“ „Naujoji dėstytojų karta puikiai šneka įvairiomis kal-bomis. Tačiau senoji kalbų nemoka. Dėstytojų kalbų mokėjimas yra labiau akademinis ir „knyginis“. Moka kelias kalbas, bet labai ne-daug.“ „Dėstytojų užsienio kalbų mokėjimo lygis pamažu auga. Tai yra labai individualu ir tobulėja kolegos labai skirtingu tempu. Vieni investuoja daug laiko ir pastangų, kitų netgi kolegijoje vykstantys kursai nesudomina“.

Apibendrinant dėstytojų interviu medžiagą, galima teigti, kad daugumos respondentų nuomone, daugelio dėstytojų anglų kal-bos žinios pakankamai geros arba vidutiniškos. Dėstytojų užsienio

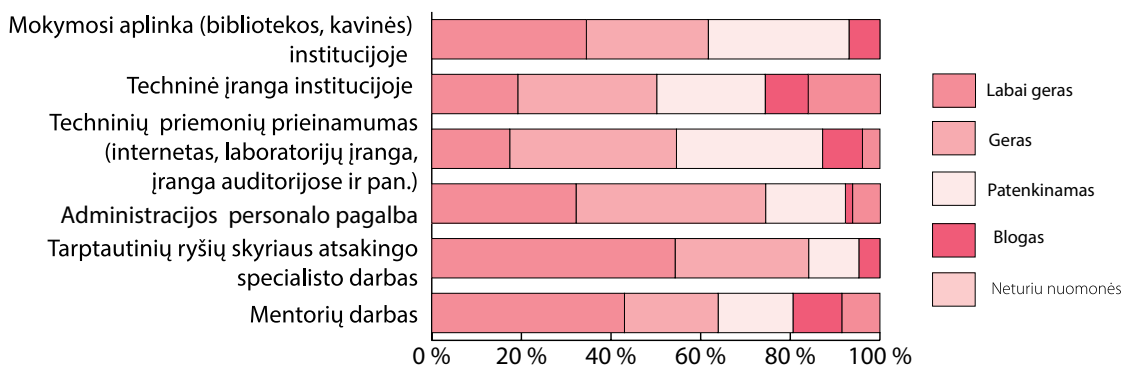
kalbų mokėjimo lygis pamažu auga, jie lanko kvalifikacijos kėlimo kursus ir tobulina savo užsienio kalbų gebėjimus.

Apibendrinus užsienio studentų dėstytojų kompetencijų ver-tinimą, galima teigti, kad užsienio studentai gerai vertina Lietuvos dėstytojų dalykines žinias, dėstytojų komunikabilumą bei studijų rezultatų vertinimo objektyvumą. Prasčiau nei šias kompetenci-jas užsienio studentai vertino dėstytojų gebėjimą perteikti žinias bei užsienio kalbų mokėjimą. Palyginus 2006 m. ir šio tyrimo re-zultatus, nustatyta, kad dvigubai didesnis procentas studentų dėstytojų gebėjimą perteikti žinias vertino labai gerai, ir tai rodo vis gerėjantį Erasmus programos studentų dėstytojų gebėjimo perteikti žinias vertinimą. Užsienio studentų apklausų skirtingais etapais duomenimis, dėstytojų komunikabilumo ir neformalaus bendravimo bei jų užsienio kalbų mokėjimo vertinimas užsienio studentų požiūriu taip pat pagerėjo.

2.4. Studijų kokybės ir studijų organizavimo vertinimas

Užsienio studentų, atvykusių pagal Erasmus programą, buvo prašoma įvertinti ir siūlomų dalinių studijų programų kokybę, tvarkaraščio lankstumą, mokymosi aplinką, technines priemones ir jų prieinamumą studentams, tarptautinių ryšių skyriaus darbuo-tojų administracijos personalo ir mentorių darbą. Studijų kokybės ir studijų organizavimo vertinimas Erasmus programos užsienio studentų požiūriu pateikiamas 2.4.1 paveiksle.

Palyginus bendrą mokymosi ir studijų organizavimo aplinką, galima teigti, kad institucijų techninė įranga ir techninės įrangos aprūpinimas, kaip vienas iš mokymosi aplinkos aspektų, studentų buvo vertinamas silpniausiai.

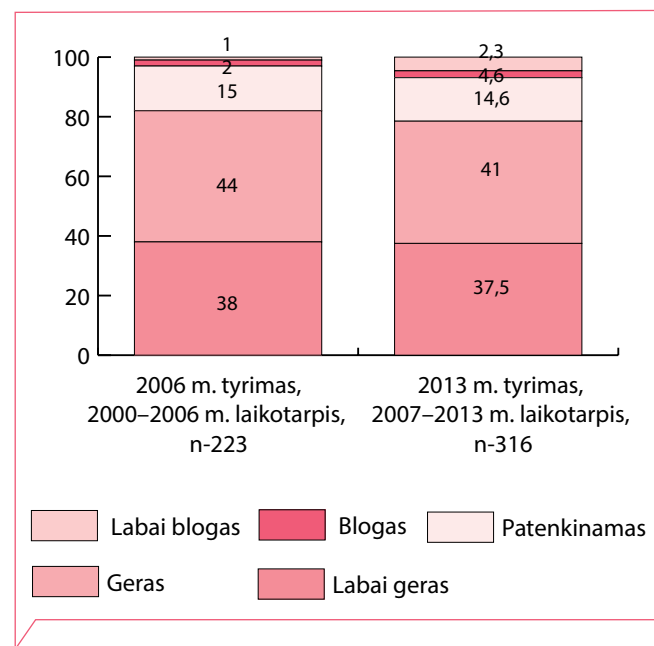
2.4.1 pav. Studijų kokybės ir studijų organizavimo vertinimas Erasmus programos užsienio studentų požiūriu

	Mokymosi aplinka (bibliotekos, kavinės) institucijoje	Techninė įranga institucijoje	Techninių priemonių prieinamumas (internetas, laboratorijų įranga, įranga auditorijose ir pan.)	Administracijos personalo pagalba	Tarptautinių ryšių skyriaus atsakingo specialisto darbas	Mentorių darbas
Labai geras	34,5	19,2	17,4	32,2	54,3	43
Geras	27,2	31	37,2	42,3	29,8	20,9
Patenkinamas	31,4	24,2	32,6	17,8	11,2	16,7
Blogas	6,9	9,6	8,9	1,6	4,7	10,9
Neturiu nuomonės	0	16,1	3,9	6,2	0	8,5

Užsienio studentams siūlomų programų kokybė ir tvarkaraščio lankstumas. Kas ketvirtas (25,3 proc.) tyrime dalyvavęs studentas studijų programų kokybę vertino „labai gerai“, 42,9 proc. – „gerai“. 26 proc. respondentų užsienio studentams siūlomų programų kokybę vertino tik „patenkinamai“. Moterys studentės studijų kokybę vertino blogiau nei vyrai studentai ($X^2 = 8,056$, $p=0,005$). Studentai, atvykę iš Pietų Europos šalių, studijų kokybę vertino geriau nei studentai iš Vakarų Europos šalių ($X^2 = 9,976$, $p=0,007$). Studijų kokybės vertinimas nepriklauso nuo studentų amžiaus bei studijų krypties.

Teigiamai studentai vertino ir studijų tvarkaraščio lankstumą. Beveik kas ketvirtas (37,5 proc.) studentas, tvarkaraščio lankstumą vertino „labai gerai“, 41 proc. – „gerai“. Studentai iš Šiaurės ir Vidurio Europos šalių grupės blogiau nei studentai, atvykę iš Pietų Europos šalių, vertino tvarkaraščio lankstumą ($X^2 = 13,981$, $p=0,001$).

Tvarkaraščio lankstumo studentų požiūriu vertinimo procentinis pasiskirstymas skirtingais tyrimo etapais pateikiamas 2.4.2 paveiksle.

2.4.2 pav. Tvarkaraščio lankstumo vertinimo užsienio studentų požiūriu procentinis pasiskirstymas 2006 m. ir 2013 m. tyrimuose

Pateikti duomenys rodo, kad tiek 2006 m., tiek ir 2013 m. tyrime, užsienio studentų tvarkaraščio lankstumo vertinimas išlieka panašus, tačiau reikėtų atkreipti dėmesį į tai, kad šiame tyrime jau kiek didesnė dalis apklaustų studentų tvarkaraščio lankstumą vertina neigiamai (2,3 proc. – „labai blogai“ ir 4,6 proc. – „blogai“). Pastabas dėl tvarkaraščio studentai išsako ir savo komentaruose. Vieni studentai juose pažymi, kad jiems patiko studijų tvarkaraštis, pvz.: „paskaitos daugiausia vakarais“; „didelis pasirinkimas įdomių kursų“; kiti – atvirkščiai, mini studijų kokybės ir tvarkaraščio trūkumus, pvz.: „kursų pasirinkimas bakalauro studentams buvo mažas“; „blogai, kad paskaitos buvo anksti ryte“; „didelis skirtumas tarp kursų, dėstomų lietuvių ir anglų kalbomis (užsienio studentams jie buvo pernelyg lengvi)“; „dalykų dėstymas siauras ir dirbtinis“; „faktas, kad ne visi kursai, kurie buvo žadėti, įvyko“; „tvarkaraštis, nors ir lankstus, bet chaotiškas (ypatingai tada, kai lankiau paskaitas su vietiniais studentais)“; „trūksta realių kursų Erasmus studentams“; „turėjau pasirinkti kitus kursus, vietoje žadėtų“; „turėjau pasikeisti daugumą pasirinktų dalykų, kai jau atvykau į Lietuvą ir reikėjo ilgai laukti, kad sužinotume, vyks paskaitos, ar ne.“ ir pan.

Mokymosi aplinka ir jos vertinimas. Studentų taip pat buvo prašoma įvertinti mokymosi aplinką (bibliotekas, kavines ir pan.). Šios apklausos duomenimis, 34,5 proc. apklaustų užsienio studentų mokymosi aplinką vertina „labai gerai“, 27,2 proc. „gerai“ ir 31,4 proc. – „patenkinamai“. Mokymosi aplinkos vertinimas nepriklauso nuo lyties, amžiaus studijų krypties ar šalies, iš kurios studentas atvyko.

Techninė įranga institucijoje. Viena iš mokymosi aplinkos dalių yra techninė įranga institucijoje. Deja, tik kas penktas apklaustas užsienio studentas (19,2 proc.) gali pasakyti, kad techninė įranga institucijoje yra „labai gera“ ir kas trečias (31 proc.) – kad ji „gera“. Kas dešimtas užsienio studentas (9,6 proc.) pažymėjo, kad techninė įranga institucijoje yra „bloga“. Panašiai užsienio studentai vertino ir techninių priemonių prieinamumą (internetą, laboratorijų įrangą, įrangą auditorijose) ir pan.

Kaip vertinama techninė įranga skirtingose mokslo krypčių grupėse pateikiama 2.4.1 lentelėje.

2.4.1 lentelė. Techninės įrangos vertinimas. Atsakymų procentinis pasiskirstymas humanitarinių, socialinių, biomedicinos, fizinių ir technikos bei kt. mokslų krypčių grupėse

	Humanitarinių mokslų kryptis n-72 (proc.)	Socialinių mokslų kryptis (proc.) n-104	Biomedicinos, fizinių ir technikos bei kt. mokslų kryptys n-140 (proc.)
Labai geras	8,5	25,9	17,8
Geras	28,8	32,1	31,1
Patenkinamas	8,5	24,1	32,2
Blogas	20,3	2,7	11,1
Neturiu nuomonės	33,9	15,2	5,6

Technikos, fizinius ir biomedicinos mokslus studijuojantys studentai blogiau nei studijuojantys humanitarinius ir socialinius mokslus ($X^2 - 11,783$, $p-0,003$) vertina aukštosios mokyklos techninės priemonės.

Techninių priemonių prieinamumas. Vertinant techninių priemonių prieinamumą tik 17,4 proc. užsienio studentų galėjo pasakyti, kad techninių priemonių prieinamumas yra „labai geras“, 37,2 proc. – kad „geras“. Kas trečias apklaustas studentas (32,6 proc.) pažymėjo, kad techninių priemonių prieinamumas yra „patenkinamas“.

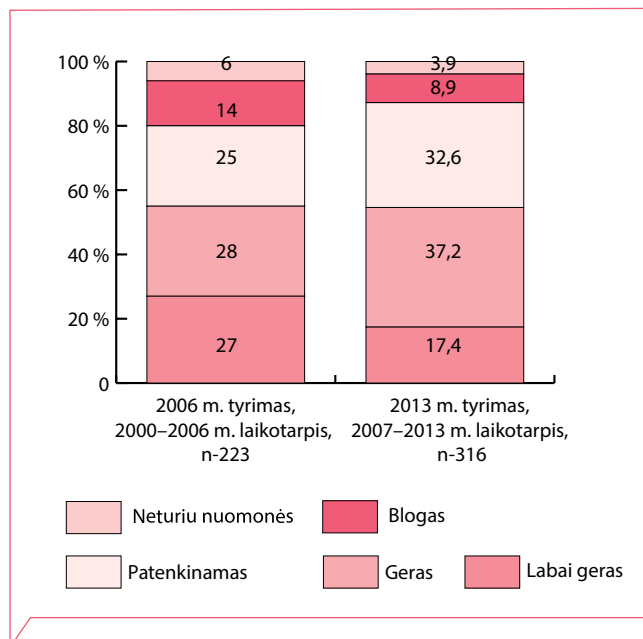
Kaip vertinama techninė įranga skirtingose mokslo krypčių grupėse pateikiama 2.4.2 lentelėje.

2.4.2 lentelė. Techninių priemonių prieinamumo vertinimas. Atsakymų procentinis pasiskirstymas humanitarinių, socialinių, biomedicinos, fizinių ir technikos bei kt. mokslų krypčių grupėse

	Humanitarinių mokslų kryptis n-72 (proc.)	Socialinių mokslų kryptis (proc.) n-104	Biomedicinos, fizinių ir technikos bei kt. mokslų kryptys n-140 (proc.)
Labai geras	3,4	23,2	19,5
Geras	33,9	47,3	26,4
Patenkinamas	39,0	21,4	42,5
Blogas	15,3	6,2	8,0
Neturiu nuomonės	8,5	1,8	3,4

Studijuojantys humanitarinius mokslus blogiau nei studijuojantys socialinius mokslus vertino aprūpinimą technikos priemonėmis ($X^2 - 11,138$ $p-0,004$). Taip pat studentai iš Šiaurės ir Vidurio Europos šalių blogiau nei studentai, atvykę iš Vakarų Europos šalių, vertino aprūpinimą techninėmis priemonėmis ($X^2 - 14,401$, $p-0,001$).

Techninių priemonių prieinamumo vertinimo procentinis pasiskirstymas skirtingais tyrimo etapais pateikiamas 2.4.3 paveiksle.

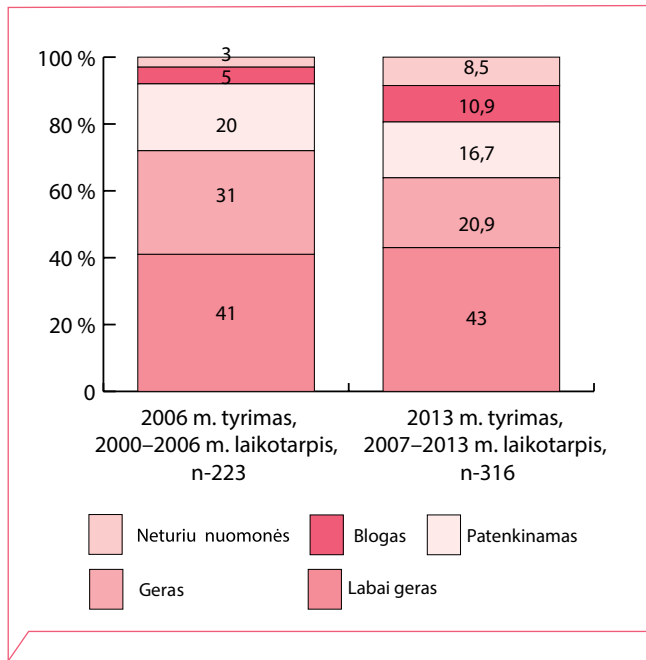

2.4.3 pav. Techninių priemonių prieinamumo procentinis pasiskirstymas užsienio studentų požiūriu 2006 m. ir 2013 m. tyrimuose

2.4.3 paveiksle pateikti duomenys rodo, kad 2013 m. užsienio studentai techninės įrangos prieinamumą vertino blogiau nei 2006 m. apklausti užsienio studentai t.y. 2006 m. kas ketvirtas, o dabar jau kas trečias apklaustas užsienio studentas techninių priemonių prieinamumą vertino tik „patenkinamai“. Tai rodo prastėjantį užsienio studentų techninių priemonių prieinamumo aukštojoje mokykloje vertinimą.

jau tik kas penktas respondentas mentoriaus darbą įvertino „gerai“ ir dvigubai didesnis procentas šioje apklausoje dalyvavusių užsienio studentų mentoriaus darbą įvertino „blogai“. Tai rodo prastėjantį mentoriaus darbo vertinimą atvykusių užsienio studentų požiūriu.

2.5.3 pav. Erasmus programos studentų mentorių darbo vertinimo procentinis pasiskirstymas užsienio studentų požiūriu 2006 m. ir 2013 m. tyrimuose

2.6. Studijų rezultatų įvertinimas

Atvykusių pagal *Erasmus* programą užsienio studentų buvo klausiama, ar dalykai, kuriuos jie studijavo Lietuvoje, buvo įskaityti jų aukštosiose mokyklose. 74,1 proc. respondentų paminėjo, kad dalykai buvo įskaityti, 17,4 proc. – kad dalinai įskaityti. 8,7 proc. apklausoje dalyvavusių užsienio studentų pažymėjo, kad kursai ar mokykliniai dalykai, kuriuos jie studijavo Lietuvoje, nebuvo įskaityti jų aukštosiose mokyklose. Studijų Lietuvoje pripažinimas aukštosiose mokyklose priklauso nuo šalies, iš kurios atvyko studentai. Studentai iš Vakarų Europos šalių dažniau (93,5 proc.) nei atvykę iš Pietų Europos šalių (69,4 proc.) pažymėjo, kad kursai buvo užskaityti jų aukštosiose mokyklose. 2006 m. tyrimo duomenimis, 88 proc. tyrime dalyvavusių studentų pažymėjo, kad studijuoti dalykai buvo užskaityti jų aukštosiose mokyklose.

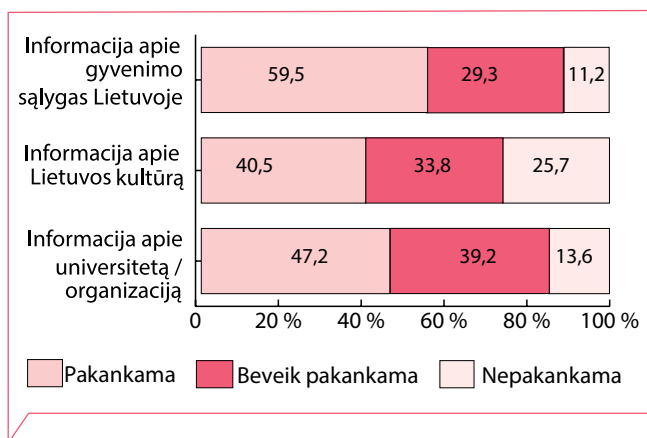
Atlikusių praktiką pagal Erasmus programą užsieniečių praktikos organizavimo tvarkos vertinimas. *Erasmus* praktiką Lietuvos įmonėse ir organizacijose atlikusių užsieniečių studentų taip pat buvo prašoma įvertinti praktikos organizavimo tvarką organizacijoje. 71,4 proc. apklaustų praktikantų gerai vertino praktikos programos suderinimą prieš atvykstant į praktikos vietą bei įmonės darbuotojų pagalbą. 57,1 proc. apklaustų užsieniečių praktikos atlikimo grafiko lankstumą vertino „labai gerai“ ir 42,9 proc. – tik „vidutiniškai“. Geriausiai praktiką Lietuvos organizacijose atlikę užsieniečiai studentai vertina administracinio personalo darbą (kas antras praktikantas vertina jį „labai gerai“ arba „gerai“). Nors kas antram praktiką organizacijose atliekančių užsieniečių buvo paskirtas mentorius, tačiau dauguma apklaustų praktikantų (81,4 proc.) pažymėjo, kad jie „neturi nuomonės“ ir negali vertinti mentorių darbo. Prasčiausiai iš visų praktikos organizavimo aspektų buvo vertinama galimybė susipažinti su nauja technika, technologijomis ir metodais. 57,1 proc. apklaustų užsieniečių šias galimybes vertino „gerai“ ir 42,9 proc. – tik „vidutiniškai“.

Apibendrinant įvairių studijų kokybės ir jų organizavimo aspektų vertinimą, galima teigti, kad blogiausiai *Erasmus* dalinių studijų Lietuvoje studentai vertina techninę įrangą ir techninių priemonių prieinamumą, o geriausiai – studijų tvarkaraščio lankstumą bei tarptautinių ryšių specialistų darbą. Palyginus 2006 m. ir šio tyrimo rezultatus, pastebimas prastėjantis atsakingo tarptautinių ryšių skyriaus specialisto bei mentoriaus darbo vertinimas *Erasmus* programos užsienio studentų požiūriu.

III. Atvykusių pagal *Erasmus* programą užsienio studentų socialinės integracijos Lietuvoje aspektai

3.1. Užsienio studentų informuotumas apie studijas ir gyvenimo sąlygas Lietuvoje

Siekiant įvertinti *Erasmus* programos studentų socialinės integracijos Lietuvoje aspektus, pateikiant anketas buvo surinkti duomenys, ar užsienio studentams prieš atvykstant į Lietuvą pakanka informacijos apie Lietuvos kultūrą, gyvenimo sąlygas ir universitetą. Apklaustų užsienio studentų atsakymų pasiskirstymas pateikiamas 3.1.1 paveiksle.

3.1.1 pav. Apklausoje dalyvavusių užsienio studentų (n=316) informuotumas prieš atvykstant studijuoti į Lietuvą (proc.)

3.1.1 paveiksle pateikti duomenys rodo, kad studentai daugiausiai informacijos turi apie patį universitetą, į kurį vyksta studijuoti. 59,5 proc. apklaustų užsienio studentų pažymėjo, kad informacijos, kurią jie turėjo apie universitetą ar organizaciją prieš atvykstant studijuoti į Lietuvą, buvo „pakankamai“, 29,3 proc. – „beveik pakankamai“. Beveik kas antras respondentas teigė, kad informacijos apie gyvenimo sąlygas Lietuvoje buvo „pakankamai“ (47,2 proc.) ir 39,2 proc. – „beveik pakankamai“. Kiek mažiau, studentų nuomone, jie turėjo informacijos apie Lietuvos kultūrą. Tik 40,5 proc. studentų pažymėjo, kad informacijos apie Lietuvos kul-

tūrą jiems buvo „pakankamai“, 33,8 proc. – „beveik pakankamai“. Kas ketvirtam apklaustam studentui (25,7 proc.) informacijos apie Lietuvos kultūrą trūko.

Jaunesnio amžiaus (iki 25 m.) studentai labiau nei vyresni (26–35 m.) užsienio studentai, studijavę Lietuvoje manė, kad informacijos, gautos prieš studijas, apie Lietuvos kultūrą ($X^2 = 7,813$, $p=0,005$) ir ekonomines gyvenimo sąlygas ($X^2 = 7,169$, $p=0,007$) trūksta.

Studentams, studijuojantiems socialinius mokslus, informacijos apie Lietuvos kultūrą ($X^2 = 17,938$, $p=0,000$) ir ekonomines gyvenimo sąlygas ($X^2 = 7,757$, $p=0,021$) užteko labiau, nei studentams, studijuojantiems biomedicinos, fizinius ir technikos bei kt. mokslus.

Studentai iš Šiaurės ir Vidurio Europos šalių manė, kad informacijos apie universitetą ($X^2 = 8,796$, $p=0,012$) ir Lietuvos kultūrą ($X^2 = 20,162$, $p=0,000$) turi „labiau pakankamai“, nei studentai, atvykę iš Vakarų ir Pietų Europos šalių. Tiesa, užsienio studentai iš panašių į Lietuvą Europos šalių teigė, kad informacijos apie šalį turi „pakankamai“ ir tai gali būti susiję su panašiu gyvenimo lygiu, neretai panašiomis studijų tradicijomis ir problemomis.

Palyginus šio ir 2006 m. tyrimo rezultatus, studentų informuotumo apie Lietuvos kultūrą vertinimas išlieka panašus (2006 m. tyrimo duomenimis, 38 proc. respondentų informacijos apie Lietuvos kultūrą turėjo „pakankamai“, 37 proc. – beveik pakankamai“ ir 25 proc. respondentų nuomone – „nepakankamai“). Tačiau užsienio studentų informuotumas apie ekonomines gyvenimo sąlygas Lietuvoje pačių studentų nuomone gerėja. 2006 m. apklausos duomenimis, 36 proc. apklaustų studentų pažymėjo, kad informacijos apie ekonomines gyvenimo sąlygas turėjo „pakankamai“, 50 proc. – „beveik pakankamai“ ir tik 14 proc. studentų pažymėjo, kad prieš vykstant į Lietuvą informacijos apie ekonomines gyvenimo sąlygas Lietuvoje turėjo „nepakankamai“. Dabar kiek didesnė dalis (47,2 proc.) apklaustų užsienio studentų manė, kad turėjo pakankamai informacijos apie gyvenimo sąlygas Lietuvoje prieš atvykstant studijuoti. 2006 m. žymiai mažesnė respondentų dalis (30 proc.) informaciją apie stu-

dijas bei studijų aplinką aukštoje mokykloje vertino kaip „pakankamą“ (dabar – 59,5 proc.), o tai rodo, kad vis daugiau užsienio studentų mano, kad turi pakankamai informacijos apie Lietuvos aukštąsias mokyklas bei universitetus.

Studentų informuotumas dėstytojų požiūriu. Užsienio studentus mokiusių dėstytojų buvo klausama, koks užsienio studentų informuotumo apie studijas bei universitetą lygis, ar informacijos studentams pakanka. Daugumos apklaustų dėstytojų nuomone, Erasmus programos studentams informacijos apie universitetą pakanka. Pvz.: „Manau, informacijos yra pakankamai. Svarbiausia, kad atvykstantys žino ne tik kur vyksta, studijų programas ar panašiai, tačiau išmano ir kultūrą. Tai labai žavi.“ „Na, manau, kad informacijos internete pakanka. Tik reikia mokėti ją atsirinkti. Galėtų būti koks nors vienas šaltinis, suteikiantis visą reikalingą informaciją ne tik apie mokyklas, bet ir apie šalį, kaip joje elgtis, kaip išgyventi, ką daryti, ko nedaryti. Nuo butų nuomos skelbimų anglų kalba, iki sveikatos draudimo anglų kalba.“ „Manau, kad taip. Viskas yra internete, reikiamą informaciją suteikia ir pats universitetas o kai kurie tiesiog tingi pažiūrėti ir pasidomėti. Jiems parankiau viską sužinoti jau atvažiavus.“ „Žinoma, kad taip. Jau minėjau, kad internetas pilnas informacijos, teikiama užsienio direkčių pagalba. Jei tik yra noro atvykti studijuoti pas mus, galima rasti viską, kas rūpi ir yra aktualu.“ „Kai kurie iš jų nustemba, nes, panašu, būna susidarę kitokį įspūdį prieš atvykdami, bet labai dažnai domisi savo tėvynainių studijomis, seka įvykius internete ir socialiniuose tinkluose, tad adaptuojasi greitai ir lengvai.“ „Taip, pirminės informacijos pakanka, bet, be abejo, daug ką sužino jau atvykę, informacinės savaitės metu ir vėliau. Dauguma atvykstančių studentų yra labai motyvuoti.“ „Studentai iš užsienio informacijos ieško internete, rašo elektroninius laiškus fakulteto administracijai, kreipiasi į sutartis inicijavusius dėstytojus, studijavusius draugus, todėl jie nemažai sužino prieš atvykdami į Lietuvą.“ „Tie studentai, kurie nori sužinoti viską apie mūsų universitetą ir mokymosi galimybes, tie ir sužino. Užsienio direkcijos turi visą informaciją apie Lietuvos universitetus, tad norintys gali viską sužinoti būtent ten.“

Žymiai mažesnė dalis dėstytojų pažymi, kad studentų informuotumo lygis būna įvairus, o neretai net ir vidutiniškas. Pvz.: „Studentų žinių lygis apie mūsų aukštąją mokyklą ir studijas labai skirtingas – kai kurie daug sužinojo jau savo šalyje, kiti atvyksta neturėdami tikslios informacijos.“ „Informatyvumo lygis yra ganėtinai vidutiniškas, nes daug studentų iš kitų šalių atvyksta nieko beveik nežinodami. Priklauso nuo šalies ir įdirbio. Jei universitetas yra ilgąmetis partneris, tai turi pakankamai informacijos apie mūsų universitetą ir Lietuvą.“

Užsienio studentus mokiusių dėstytojų tai pat buvo klausama, kodėl, jų nuomone, atvykstantys Erasmus programos studentai pasirenka studijas jų aukštojoje mokykloje? Užsienio studentų dėstytojų teigimu, dažniausiai studentai pasirenka aukštąją mokyklą, nes girdėjo apie ją iš buvusių studentų. Pvz.: „Studentai pasirenka mūsų aukštąją mokyklą, nes girdėjo apie universitetą iš kitų studentų, kurie studijavo pas mus anksčiau arba iš dėstytojų, kurie yra bendravę su mumis ir gali parekomenduoti.“ „Pastebima, kad studijuoti iš tos pačios mokyklos atvažiuoja po kelis studentus, matyti, jie bendrai aptaria, kur jiems važiuoti.“ „Dažniausia tai atvykstančių studentų kontaktai ir pasakojimai apie mokymo įstaigą. Kadangi daugiausiai atvykstančių ir išvykstančių antro ir trečio kurso studentai, tai jie pasidalina visa informacija. Žinoma, internetas. Daugelis atsiliepimų būna teigiami ir pozityvūs, apie gerą studijų programą.“ „Daugiausiai veikia principas „iš ausies į ausį“. Grįžę studentai į savas šalis papasakoja apie mūsų universitetą draugams ir šie renkasi mūsų aukštąją mokyklą. Lygiai taip pat būna ir mūsų studentams. Vyksta į tas šalis, apie kurias išgirsta iš draugų ar panašiai.“ „Dažniausiai atvykstantys studentai sužino vieni iš kitų. Sužino taip pat iš įvairių mugių, kur dalyvauja kolegija.“ ir pan.

Dalies dėstytojų nuomone, studentai renkasi pačią šalį, miestą. Pvz.: „Daugelis renkasi patį miestą, o ne universitetą. Žiūri labiau į pasaulietinę erdvę, o ne į akademinę.“ „Pasirenka studijas dėl įvairių priežasčių. Turkei renkasi studijas mūsų universitete, nes kiti universitetai jų nelabai priima, vokiečiai ir austrai – vedami smalsumo, kiti siekia tobulėti ir išmokyti kažko naujo. Pavyzdžiui, Vokietijoje yra šimtas devyniasdešimt technikos universitetų. Tad jie čia atvyksta tik dėl smalsumo.“ „Kiek teko kalbėti su užsienio šalių studentais, kai kurie tiesiog „mėgsta pastudijuoti kitose šalyse“, „nori sužinoti kažką naujo apie kitą šalį“; tik vienas vaikinys iš Suomijos buvo atvykęs tikslingai, susipažinti su šalimi, ketindamas vėliau Lietuvoje kurti savo verslą.“ „Kiek man žinoma, juos čia vilioja žemesnis pragyvenimo lygis, galimybė susipažinti su Lietuvos ir kaimyninių šalių kultūromis.“ „Kai kam tai yra nebrangi ir įdomi šalis, kai kurie studentai nori smagiai praleisti laiką, nesunkiai studijuojant gauti neblogus vertinimus ir pan.“ „Jie renkasi studijas universitete dėl įvairių priežasčių, bet svarbiausia iš jų – galimybė tobulinti lietuvių kalbos žinias, susipažinti iš arčiau su mūsų mokslininkų naujaisiais pasiekimais, pažinti kraštą, rasti draugų ir pan.“

Taigi, dėstytojų nuomone, užsienio studentai pasirenka aukštąją mokyklą, nes girdėjo apie universitetą iš buvusių studentų, dalis renkasi ne aukštąją mokyklą, bet pačią šalį, miestą ir pan.

Apibendrinant pateiktus duomenis galima teigti, kad 59,5 proc. apklaustų studentų mano, kad turi pakankamai infor-

Studentų buvo prašoma pakomentuoti, su kokiomis problemomis jie susidūrė. Dalis atsakymų nurodo **studijų organizavimo sunkumus**. Pvz.: „*Bloga komunikacija tarp universiteto ir mano aukštosios mokyklos, bendravimas su tarptautinių ryšių skyriaus darbuotojais buvo tikrai sudėtingas. Jie nesuteikdavo reikiamos informacijos, bendraudavo tik per mentorius, universitete dirbantys žmonės labai nedraugiški.*“ „*Viso semestro metu vienas dėstytojas taip ir nepasirodė, (maniau, kad kursai visiškai neįvyks), neatsakė į laiškus, todėl turėjau kreiptis pagalbos į tarptautinių ryšių skyriaus darbuotojus.*“

Dalis studentų pažymėjo, kad susirgus jiems nebuvo suteikta tinkama medicinos pagalba, pvz.: „*aš negalėjau gauti pagalbos kai susirgau, trūko informacijos, kur turėčiau eiti*“; kita dalis susidūrė su sunkumais dėl bendrabučio, pvz.: „*svečių namai, skirti Erasmus studentams, buvo brangūs ir mes apie tai nebuvo informuoti. O gyvenimo sąlygos bendrabutyje buvo baisios – bendrabutis buvo nešvarus (jaučiausi kaip kalinys) ir administratorius nepadėjo rasti jokio sprendimo, kaip pagerinti gyvenimo sąlygas.*“

Dalis studentų susidūrė su rasizmo problemomis. Pvz.: „*lietuviai nemėgsta užsieniečių (ypatingai tamsios odos spalvos)*“; „*turėjau problemų su vaikinais, kadangi esu užsienietis, pajautau lietuvių diskriminaciją, kad nekalbu lietuviškai, ypatingai Kaune.*“ ir pan.

Apibendrinant pateiktus duomenis galima teigti, kad kas ketvirtas užsienio studentas, studijavęs Lietuvoje, susidūrė su problemomis gaunant medicinos pagalbą (25,9 proc.) ir bendraujant su valstybės pareigūnais bei tarnautojais (24,2 proc.). Kiek mažiau sunkumų apklausti studentai patyrė tvarkydami migracijos dokumentus (17,4 proc.) bei atlikdami finansines operacijas (17,6 proc.) Palyginus skirtingų tyrimo etapų apklausų rezultatus galima teigti, kad daugėja užsienio studentų, patiriančių sunkumų, gaunant medicinos pagalbą ir mažėja susiduriančių su problemomis, bendraujant su valstybės pareigūnais bei tvarkant migracijos dokumentus.

Erasmus dalinių studijų studentų mokymo problemos dėstytojų požiūriu. Dėstytojų interviu buvo klausama, su kokiomis problemomis jie susiduria, dirbdami su Erasmus dalinių studijų studentais savo aukštojoje mokykloje. Dauguma apklaustų dėstytojų teigia, kad rimtų sunkumų nekyla – dažniausiai problemos susiję su studentų **užsienio kalbų mokėjimu**. Pvz.: „*Labai didelių problemų nebūna. Jei gabūs ir motyvuoti studentai atvyksta, tai jie ir mokosi. Tačiau kalbos barjeras jaučiasi. Nepakankamos anglų kalbos žinios (ypač studentų iš Turkijos, Ispanijos ir Portugalijos).*“ „*Studentų, atvykstančių iš Graikijos, Portugalijos, Turkijos (kartais ir iš Ispanijos) anglų kalbos žinių lygis kartais būna gana žemas (lyginant su Suomijos, Čekijos, Vengrijos ir kitų šalių studentais).*“ „*Apskritai, didžiausia problema Erasmus studentų grupėje yra skirtingas kalbos mokėjimo lygis (dalykinės žinios paprastai būna pakankamos).*“ „*Pasitaiko Eras-*

mus studentų, beveik nekalbančių jokia užsienio kalba, tik savo gimtąja. Net jų anglų kalba yra labai minimali ir nepakankama.“

Kita dalis kylančių problemų – sunkumai dėl pačių **studijų ar jų tvarkaraščio**. Pvz.: „*Vienintelė problema – laiko neatitiktumas. Daug problemų kyla dėl tvarkaraščio. Erasmus studentai iš studijų nori pasiimti viską, kas tik įmanoma, tačiau tvarkaraštis būna toks, kad visko nespėsi. Tada tenka daugiau mokytis savarankiškai.*“ „*Studentai atvažiuoja iki galo neišsiaiškine, kokius dalykus nori studijuoti. Į grupės sąrašus būna įtraukta 30 ir daugiau studentų, vėliau jie ateina į vieną kitą užsiėmimą, gauna darbų užduotis ir daugiau nepasirodo, todėl semestro pabaigoje gerai, jei iš 30 studentų lieka apie 10. Be to, vieni atvyksta anksčiau, kiti vėliau, tai įneša painiavos. Kai kurie studentai atsiranda po mėnesio ar vėliau nuo užsiėmimų pradžios ir eiti pirmyn jiems trukdo žinių stoka. Be to, nemažai studentų atvyksta ne tiek mokytis, kiek praleisti laiką. Dar vienas trūkumas, kad kai kurie studentai atvyksta, norėdami gauti įvertinimus iš daugelio dalykų. Aiškina, kad negali dalyvauti paskaitose dėl to, kad tuo pačiu metu lanko paskaitas kitame fakultete. Tas pats per egzaminus – sako, kad tą dieną laikė kitą egzaminą (gerai, jei tik vieną, nes kartais susidaro įspūdis, kad laiko po kelis egzaminus per dieną). Todėl studentai atvyksta tik į kažin kurį perlaikymą ir perlaiko ne per vieną kartą. Nors būna ir motyvuotų studentų, pvz. iš Vokietijos ar Prancūzijos, kurie stengiasi mokytis gerai. Blogąja prasme, mano nuomone, ypač pasižymi Turkijos studentai, kurie čia atvyksta susirinkti pažymių iš begalės disciplinų, lyg per vienerius metus ar semestrą jie galėtų ar norėtų baigti universitetą.*“ „*Kadangi jau daug metų dirbu su tokiais studentais, tai problemų nebeturiu. Pagrindinė problema – kaip Erasmus studentams suderinti paskaitų, modulių, ar pasirenkamųjų dalykų laiką.*“

Keletas interviu dalyvavusių dėstytojų paminėjo, kad visgi iškyla ir problemų dėl pačių studentų **dalyvavimo paskaitose bei dėl jų mokymosi motyvacijos**. Pvz.: „*Kai kurie studentai nedalyvauja užsiėmimuose.*“ „*Didžiausia problema, kad Erasmus studentai yra pasyvesni, nei lietuviai. Jie geriau paklausys, patylės, nei išreikš nuomonę. Nors mažesnėse grupelėse pasitaiko labai aktyvių studentų.*“ „*Vienintelė problema, kurią galėčiau įvardinti, tai paskaitų nelankymas. Kol jiems nepasakai, kad lankymas yra privalomas (bent jau dalis paskaitų) ir kol neprimeni, kad bus atimta stipendija, būna sudėtinga.*“ „*Nesusiduriu su labai didelėmis problemomis, nes jų paprasčiausiai nėra. Gal tik tai, kad kai kurie studentai naudojami savo padėtimi ir bando išsisukti nuo darbų atlikimo laiku ir panašiai. Tačiau, sąlygos, kaip minėjau, visiems vienodos.*“ „*Labai didelių problemų nekyla. Tik kelios: studentų kalbos akcentas (kartais tokiu atveju labai sunku suprasti kalbą), tarpkultūrinis požiūris į mokymosi procesą. Daugelis mano, kad dėstytojai darys tam tikras nuolaidas, tačiau to nebūna.*“ „*Viena iš problemų – ne visada aukštas jų nori-*

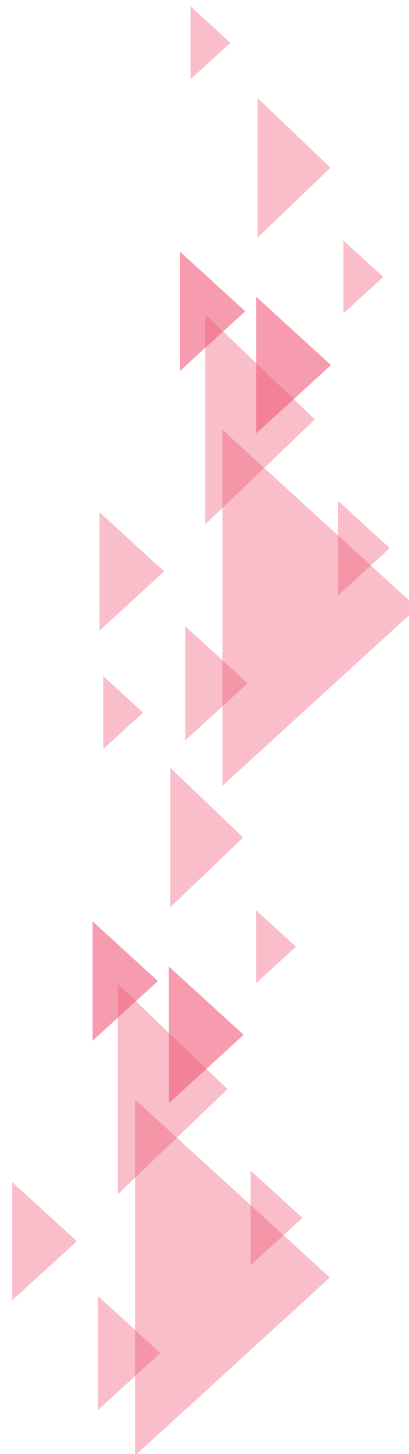
Daugumai (74,9 proc.) studentų gyvenamojo būsto paieškos problemas padeda spręsti aukštosios mokyklos atstovai. Respondentų atsakymai apie gyvenamojo būsto paiešką nepriklauso nuo studentų lyties, amžiaus, mokslo krypties ar šalies grupės.

Daugiausiai neigiamų užsienio studentų komentarų pateikiama apie bendrabučius ir jų būklę. Pvz.: „Bendrabutyje baisu gyventi: nešvaru, nehigieniška ir nesaugu, žmonės rūko visur, visada triukšmas. Jūs turėtumėte įspėti studentus, kaip atrodo bendrabutis prieš studentams atvykstant, nes kai kuriuos studentus, pripratusius prie aukštų gyvenimo standartų, tai gali šokiruoti.“ „Aš turėjau nešioti švarką ir kepurę kambaryje, kadangi viduje buvo tikrai šalta – taip šalta, kad nereikėjo šaldytuvo, galėjau palikti viską ant stalo. Ar tikrai taip sunku nupirkti naujus langus ir sutvarkyti šildymo sistemą? Ant sienų buvo grybelis ir pelėsis, šlapia ir pūtė vėjas pro kiaurus langus. Mano dušas atrodė kaip viena anga ir vamzdis su šaltu vandeniu (vienas dušas 25 studentams). Nueikite į universiteto bendrabutį ir patikrinkite tai!“ „Prašome, pagerinkite gyvenimo sąlygas bendrabučiuose. Norėtūsi, kad administratoriai gerbtų ir padėtų studentams, neskirstytų jų į užsienio ir Lietuvos studentus.“

Studentai iš Pietų Europos šalių geriau vertino integraciją į universiteto bendruomenę (F-4,436 p-0001) nei studentai iš Šiaurės ir Vidurio Europos šalių, tačiau blogiau nei studentai iš Vakarų Europos šalių vertino komunikaciją su lietuviais (F-4,436, p-0,013). Taip pat studentai, studijuojantys biomedicinos, fizinius ir technikos mokslus, geriau nei studentai studijuojantys humanitarinius mokslus vertino integraciją į universiteto bendruomenę (F-6,931, p-0,001).

2006 m. duomenimis, gyvenimo sąlygas Lietuvoje gerai vertino 71 proc. apklaustų studentų ir tik beveik kas antras studentas (47 proc.) gerai vertino bendravimą su lietuviais. Integraciją į universiteto bendruomenę gerai vertino tik kiek daugiau nei pusė respondentų. Kaip ir 2006 m., taip ir šios apklausos duomenimis, mažiausiai studentai patenkinti bendravimu su vietiniais gyventojais t. y. lietuviais.

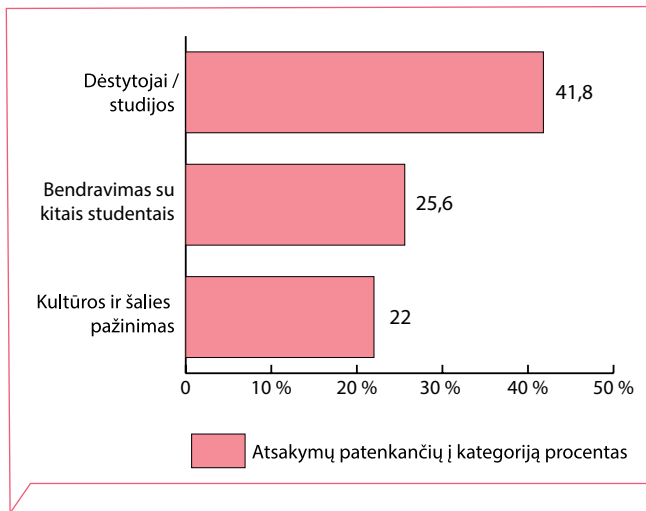
Apibendrinant pateiktus duomenis galima teigti, kad komunikaciją su lietuviais, gyvenimo sąlygas ir integraciją į universiteto bendruomenę bei bendruomenės gyvenimą, užsienio studentai vertino tik kiek geriau, nei vidutiniškai. Mažiausiai studentai yra patenkinti bendravimu su vietiniais gyventojais t.y. lietuviais. Tiesa, vertinimas priklauso nuo lyties ir šalies, iš kurios atvyko studentai. Apklausti užsienio studentai prastai vertino gyvenimo sąlygas Lietuvoje ir **ypatingai bendrabučių būklę.**

IV. Bendras Erasmus dalinių studijų vertinimas

4.1. Teigiamiausi dalykai užsienio studentų požiūriu

Užsienio studentų buvo prašoma nurodyti po tris labiausiai patikusius ir labiausiai nepatikusius dalykus, su kuriais jie susidūrė studijuodami Lietuvoje. Pateikti atsakymai buvo suskirstyti į daugiausiai atsakymų surinkusias kategorijas. Atsakymų procentinis pasiskirstymas atsakymų kategorijose pateikiamas 4.1.1 paveiksle.

4.1.1 pav. Labiausiai patikusių dalykų studijų Lietuvoje metu atsakymų procentinis pasiskirstymas kategorijose

Pateikti rezultatai rodo, kad daugiausiai atsakymų (41,8 proc.) surinkusi kategorija apima **dėstytojus, jų pagalbą, bendravimą su jais bei pačias studijas**. Labiausiai studentams patiko, kad: „Aš čia, Vilniuje, sutikau nuostabių dėstytojų ir draugų, kurie sudaro didžiąsą dalį mano studijų patirties.“ „Labai draugiška atmosfera universitete, platus kursų pasirinkimas. Patiko universiteto rimtumas ir studijų kokybė.“ „Patiko studijų sistema, padedantys dėstytojai.“ „Patiko tai, kad universitetas rūpinasi tarptautiniais svečiais.“ „Malonūs dėstytojai, įvertinimo sistema, mažas studentų skaičius auditorijoje.“ „Galimybė sutikti žymių ir inteligentiškų žmo-

nių, pažinti naujas studijų sritis ir įgyti žinių.“ „Buvo malonu lankyti paskaitas, pamatyti naują tam tikrų dalykų perspektyvą.“ „Geri profesoriai, naudingos paskaitos, ir kas keisčiausia – palyginus studijas su savo draugų, kurie vyko į kitas Vakarų šalis, Erasmus studijomis, mano patirtis buvo ne tik atostogos ir geras laiko praleidimas, bet ir tikras intelektualus nuotykis, kurio metu iš manęs buvo reikalaujama studijuoti.“

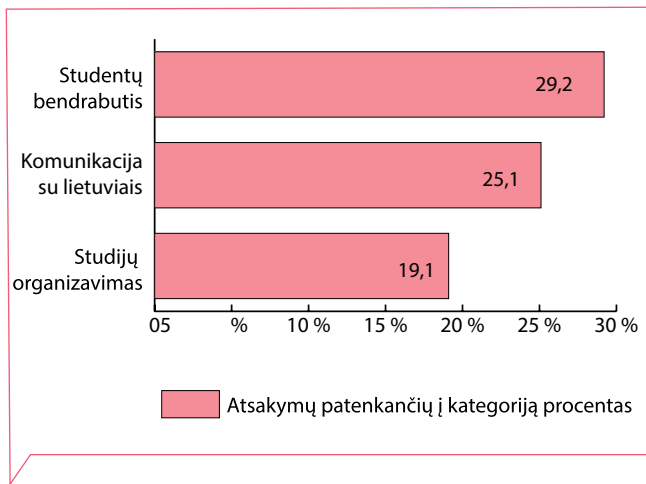
25,6 proc. pateiktų atsakymų susiję su **studentų bendravimu ir mokymusi tarpkultūrinėje aplinkoje**. Studentams patiko tokie aspektai, kaip: „Draugiška atmosfera bendrabutyje, malonūs žmonės universitete (mentorai ir dėstytojai), Erasmus studentų vakarėliai mieste. Pasikeitimas ir bendravimas su kitais Erasmus studentais, gyvenant kartu ir pažįstant kultūrą.“ „Puikūs žmonės iš viso pasaulio, su kuriais aš susipažinau.“ „Vilniuje daug tokių studentų, todėl nesijauti vienišas.“ „Lietuvių studentai draugiški su užsienio studentais.“ „Visi Erasmus studentai gyveno viename bendrabutyje, mes kartu žiūrėdavome filmus, gamindavome valgį, švėsdavome šventes... aš to pasigėsiu.“ ir pan.

22 proc. studentų atsakymų susiję su **kelionėmis, kultūros, šalies ir miesto pažinimu**. Labiausiai studentams patiko tokios patirtys: „Atrasti naują aplinką, džiaugtis Vilniumi, pamatyti vietos kultūrą.“ „Patiko patirtis, integracija, lietuvių kalbos kursai, kultūriniai renginiai. Socialiniai gyvenimo aspektai Lietuvoje, kelionės aplink Lietuvą.“ „Man patiko kultūrinė įvairovė sostinėje.“ „Patiko pasivaikščiojimas po senamiestį su naujais draugais.“ „Idomu sutikti naujų žmonių ir keliauti.“ „Turiu pastebėti, kad Vilnius tikrai nuostabus ir aš tikiuosi dar čia sugrįžti.“

Tarp kitų pateiktų atsakymų galima rasti ir pastebėjimų apie tai, kad studentams patiko mokytis kalbų, pvz.: „Aš turėjau didelę galimybę mokytis rusų, anglų ir lietuvių kalbos, man patiko mokytis ir savo žinias pritaikyti praktikoje, bendraujant su naujais žmonėmis.“ Taip pat studentams patiko Erasmus koordinatorių ir mentorių suorganizuota veikla, pvz.: „buvo organizuota daug veiklos Erasmus studentams“; „ypatingai padedantis administracijos personalas, taip pat ir mentoriavimo sistema.“; „ESN grupė Vilniuje atliko didelį darbą, surinkdama studentus kartu, organizuodama keliones. Tai labai gera patirtis, kuri leido man užaugti ir aš ilgai tai prisiminsiu.“

4.2. Neigiamiausi dalykai studentų požiūriu

Studentų taip pat buvo prašoma pažymėti tris labiausiai nepatikusius dalykus, su kuriais jie susidūrė studijuodami Lietuvoje. Pateikti atsakymai buvo suskirstyti į daugiausiai atsakymų surinkusias kategorijas. Atsakymų procentinis pasiskirstymas atsakymų kategorijose pateikiamas 4.2.1 paveiksle.

4.2.1 pav. Labiausiai nepatikę dalykai studijų Lietuvoje metu. Studentų atsakymų procentinis pasiskirstymas kategorijose

29,2 proc. atsakymų susiję su **netinkamomis gyvenimo sąlygomis bendrabutyje**. Pvz.: „Budėtoja bendrabutyje labai prastai kalba angliškai.“ „Ant sienų auga „grybai“ tikra to žodžio prasme, nors temperatūra daugiau kaip 18–20 laipsnių šilumos.“ „Buvau apgyvendintas mažame kambaryje su kitais dviem studentais – jokios privačios erdvės visus metus.“ „Personalas bendrabutyje nekalba angliškai. Jeigu apgyvendinate studentus bendrabutyje, jo personalas turėtų nors kiek kalbėti angliškai.“

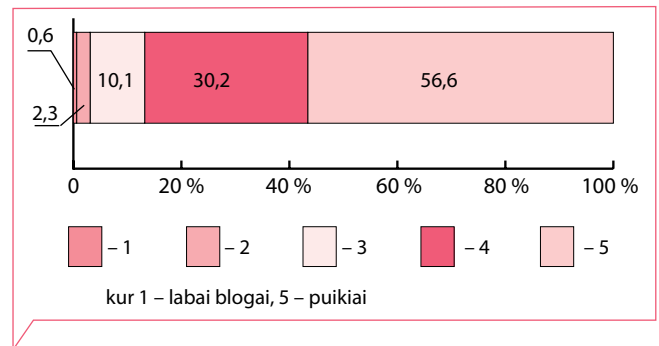
Kas ketvirtas respondentas (25,1 proc.) paminėjo **bendravimo su lietuviais ypatumus, lietuvių bendravimo kultūrą** ir pan. Pvz.: „Kyla problemų dėl lietuvių, kurie nekalba gerai angliškai ir net nesiruošia su tavimi bendrauti.“ „Nepatiko, kad beveik nebendravome su lietuviais (Erasmus studentai mokėsi anglų kalba, lietuviai – lietuvių kalba).“ „Nežiūrint gerų žmonių ir svetingumo, daug žmonių, deja, yra rasistinių požiūrių.“ „Šalti, nelaimingi ir sudėtingi žmonės Lietuvoje.“ „Daugelis žmonių turi prietarų ir išankstinį nusistatymą prieš kitas kultūras.“ „Nelabai teigiamas požiūris į lenkų tautybės žmones.“ „Seni žmonės paprastai nemėgsta užsieniečių ir jiems sudėtinga susikalbėti angliškai.“ „Labai mažai žmonių kalba angliškai, sunku susikalbėti (ypatingai gatvėje, bet taip pat ir kai kuriose institucijose).“

„Aš tikrai nepatikau kai kuriems žmonėms, kadangi tamsi oda jūsų šalyje yra didelė problema. Žmonėms patinka Turkija, bet jie nežino, kaip turkai atrodo. Mano oda tamsi ir jie galvoja, kad aš esu romų tautybės, todėl jie elgdavosi su manimi blogai.“ „Lietuviai labai šalti žmonės ir nemėgsta kalbėti su užsieniečiais.“

Kas penktas (19,1 proc.) studentas užsiminė apie studijas ir jų organizavimą. Pvz.: „daug kursų buvo atšaukta“; „kai kurie kursai galėtų būti intensyvesni, su daugiau praktinių užsiėmimų“ ir pan. Nemaža dalis (11,1 proc. pateiktų atsakymų), studentų paminėjo ir šaltą Lietuvos klimatą, šaltas žiemas bei šaltą orą.

4.3. Bendras studijų vertinimas

Kaip studentai bendrai vertina savo studijas Lietuvoje pateikiama 4.3.1 paveiksle. Bendras vertinimo vidurkis– 4,4 (SN-0,79), kur 1– labai blogai, 5 – puikiai.

4.3.1 pav. Užsienio studentų bendras studijų vertinimas (proc.)

Daugelis studentų studijas vertina teigiamai: kas antras studentas – „puikiai“, kas trečias – „gerai“ (vertina 4) ir tik kas dešimtas – „vidutiniškai“ (vertina 3).

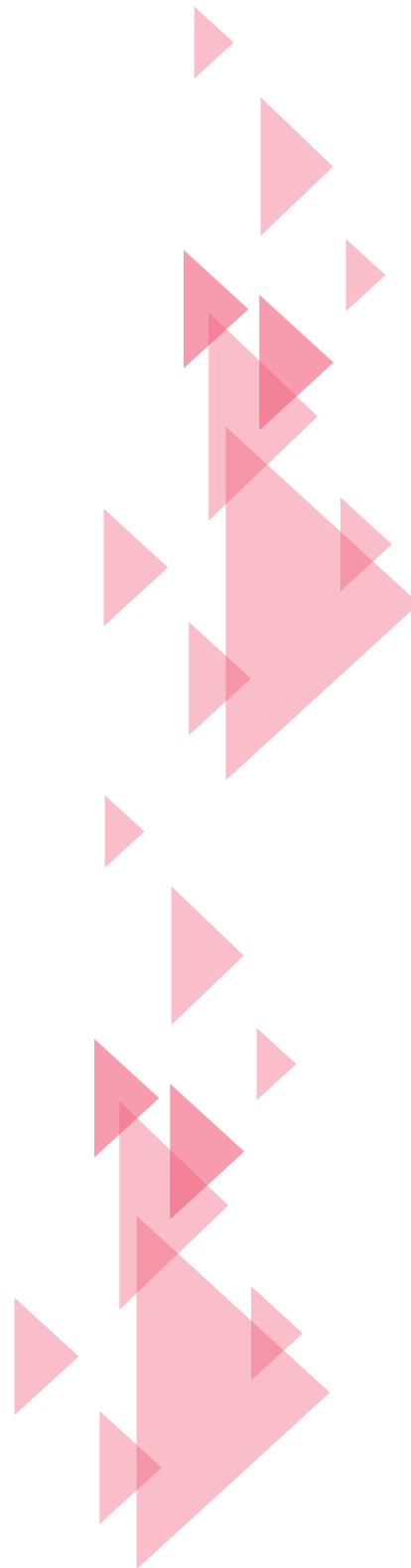
Socialiniuose tyrimuose, vertinant bendrą asmens pasitenkinimą koku nors reiškiniu ar įvykiu, dažnai užduodamas klausimas, ar galimybei esant jis kartotų savo žingsnį. Šiuo atveju buvo pasirinktas kitas rodiklis – ar asmuo rekomenduotų savo draugams studijas Lietuvoje. Surinkti duomenys pagal šį kintamąjį, kaip matyti iš žemiau esančios diagramos, rodo aukštą pasitenkinimą apsilankymu Lietuvoje.

Šio tyrimo duomenimis, 94,2 proc. studentų rekomenduotų studijas Lietuvoje. 2006 m. tyrimo duomenimis, kiek didesnis procentas – 99 proc. rekomenduotų studijas Lietuvoje. Tiesa, jaunesnio amžiaus studentai dažniau (57,5 proc.) nei vyresnio amžiaus (42,5 proc.) studentai rekomenduotų studijuoti Lietuvoje. Studentų atsakymas nuo studentų lyties, mokslų krypties ar šalies nepriklauso.

Studentų buvo prašoma pažymėti, kodėl jie nerekomenduotų studijuoti Lietuvoje. Komentaruose studentai pažymi, kad jie nerekomenduotų, nes (pvz.): „Jie galėtų studijuoti pasaulyje be streso. Lietuvoje – komunikacijos problemos, prievarta gatvėje, nėra medicinos priežiūros, blogas maistas ir oras.“ „Blogos gyvenimo sąlygos ir diskriminuojantis vietinių elgesys, mažai kas kalba angliškai arba net neketina su tavimi kalbėtis, sunkumai gaunant informaciją apie kursus, tvarkaraščius, pasikeitimus ir pan.“ „Kadangi gyvenimas bendrabučiuose bausis, mes buvo laikomi kaip kaliniai, neleidžiama atsivesti svečių naktį. Negalima išeiti po 11 val. vakaro, nešvarūs kambariai, dušai, o administratorius dažniausiai nepasiekiamas.“ „Lietuva gana skurdi ir netolerantiška šalis, aš rekomenduočiau šiuolaikiškesnes šalis Erasmus studijoms (nedraugiški ir nelaimingi žmonės, nenorintys padėti tau)“ ir pan.

Nežiūrint nedidelės dalies neigiamų vertinimų, dauguma studentų visgi džiaugiasi galimybe studijuoti Lietuvoje. Pvz.: „Lietuvoje praleidau geriausias dienas savo gyvenime, sutikau žmonių iš visos Europos, kurie tapo mano draugais, ir kurie praturtino mano gyvenimą. Kai aš prisimenu Vilnių, mano širdis sušyla.“ „Tai buvo puikus laikas Lietuvoje. Lietuva pakeitė mano gyvenimą. Aš visada norėsiu čia sugrįžti. Ačiū.“ „Buvo tikrai puiku atrasti Lietuvą! Žmonės puikus, kalba graži, nepamirštama patirtis ir galbūt pats geriausias sprendimas, kokį aš esu padaręs!“ „Vilnius puikus miestas, geri draugai ir tikrai labai graži šalis. Tikrai norėsiu čia sugrįžti. Šiuo metu ieškau stažuotės galimybių Lietuvoje!“ „Aš norėčiau rekomenduoti kiekvienam aplankyti šią gražią šalį, su gražiais žmonėmis, turtinga kultūra, įdomiu naktiniu gyvenimu ir aukšta mokymo kokybe“.

Atlikusių praktiką pagal Erasmus programą užsieniečių praktikos vertinimas pačių užsieniečių požiūriu. Užsieniečiai, atlikę praktiką pagal Erasmus programą, taip pat kaip ir studijavę pagal Erasmus programą užsienio studentai, teigiamai vertino praktikos Lietuvos organizacijose naudą. Kas antras respondentas praktiką Lietuvos organizacijose vertino kaip „labai naudingą“, kas trečias – kaip „naudingą“. Praktiką atlikusių studentų nuomone, patiko, pvz.: „labai atviras ir bendraujantis įmonės personalas, galimybė klausyti ir dirbti komandoje“; „galimybė ir pačiam mokytis, ir vesti mokymus organizacijoje“; „turėjau galimybę dirbti su pasaulinio lygio astronomais, susitikti su ypatingais žmonėmis ypatingoje vietoje“ ir pan.

V. Tyrimo rezultatų apibendrinimas

1. **Respondentų studijų pakopos, kryptys ir sritys.** Daugiau nei pusė (61,5 proc.) apklaustų užsienio studentų Lietuvoje mokėsi bakalauro studijų programose ir beveik kas trečias (36,5 proc.) respondentas, studijavęs pagal *Erasmus* dalinių studijų programą Lietuvoje, siekė magistro laipsnio. Dauguma (78,4 proc.) užsienio studentų studijavo anglų kalba, kuri išlieka pagrindine studijų ir komunikacijos kalba užsienio studentams Lietuvoje. Daugiausiai apklaustų užsienio studentų – kas penktas (20,7 proc.) mokėsi verslo bei vadybos, kas dešimtas (9,9 proc.) studijavo inžineriją ir technikos mokslus ir 11,1 proc. – kalbas ir filologijos mokslus. Didžiausia dalis atvykusių pagal *Erasmus* programą ir dalyvavusių apklausoje užsienio studentų studijavo socialinius mokslus.

2. **Kursų ir / ar modulių pasirinkimas.** Apklausti užsienio studentai kursų ir / ar modulių, dėstomų užsienio kalba, pasirinkimą Lietuvoje *Erasmus* programos studentams vertina teigiamai. Kas antras užsienio studentas (50 proc.), kursų ir modulių pasirinkimą vertina kaip „platus“, o kas dešimtas (10,2 proc.) – kaip „labai platus“. Tik kas penktas apklaustas studentas kursų ir modulių pasirinkimą vertino kaip „siaurą“. Kursų ir / ar modulių pasirinkimas priklauso nuo studentų amžiaus bei mokslų krypties. Jaunesnio amžiaus (iki 25 m.) studentai kursų ir / ar modulių pasirinkimą vertina kaip „siauresnį“ nei vyresni studentai (26–35 m.). O studentai, studijuojantys biomedicinos, fizinius ir technikos mokslus, kursų ir / ar modulių pasirinkimą vertina kaip „siauresnį“ nei studijuojantys humanitarinius ir socialinius mokslus. Geriausiai kursų ir modulių pasirinkimą vertino apklausti užsienio studentai, studijuojantys socialinius mokslus.

3. **Studijų organizavimo formos.** 72,7 proc. apklaustų užsienio studentų pažymėjo, kad studijų metu lankė paskaitas ir seminarus, beveik kas antras studentas (45,4 proc.) – praktinius užsiėmimus, kas trečias (28,8 proc.) – ir individualias konsultacijas. Kaip kitas studijų organizavimo formas studentai paminėjo mokomąsias ekskursijas, namų darbus, pristatymus, darbų *portfolio* ir pan. Studijų forma priklauso nuo mokslų krypties. Humanitarinių ir socialinių mokslų krypties studentai, dažniau nei studijuojantys biomedicinos, fizinius ir technikos mokslus, pažymėjo, kad jie lankė paskaitas, o pastarieji dažniau nei humanita-

rinių ir socialinių mokslų krypties studentai, lankė individualias konsultacijas.

4. **Dėstytojų kompetencijų vertinimas studentų požiūriu.** Šio tyrimo duomenys rodo, kad geriausiai užsienio studentai vertina dėstytojų dalykines žinias, komunikabilumą ir jų neformalų bendravimą bei studijų rezultatų vertinimo objektyvumą. Kiek prasčiau – gebėjimą perteikti žinias bei užsienio kalbų mokėjimą. Dauguma tyrimo dalyvavusių užsienio studentų, atvykusių pagal *Erasmus* programą, savo dėstytojų dalykines žinias vertina „labai gerai“ (36,9 proc.) ir „gerai“ (42,2 proc.). Kas penktas tyrimo dalyvavęs užsienio studentas (20,2 proc.) dėstytojų dalykines žinias vertino tik „patenkinamai“. Taip pat dauguma respondentų dėstytojų gebėjimus perteikti žinias vertino „labai gerai“ (22,4 proc.) ir „gerai“ (41,8 proc.). Kas trečias tyrimo dalyvavęs studentas (31,6 proc.) dėstytojų dalykines žinias vertino tik „patenkinamai“. Tiesa, studentai atvykę iš Pietų Europos šalių prasčiau nei studentai iš kitų šalių vertino dėstytojų žinių perdavimą.

Palyginus dėstytojų gebėjimo perteikti žinias vertinimo procentinį pasiskirstymą skirtingais tyrimo laikotarpiais, nustatyta, kad dabar dvigubai didesnis procentas studentų dėstytojų gebėjimą perteikti žinias vertino „labai gerai“. Tai rodo vis gerėjantį *Erasmus* programos studentų dėstytojų gebėjimo perteikti žinias vertinimą.

Vertinant dėstytojų komunikabilumą, kas trečias (33,5 proc.) tyrimo dalyvavęs studentas dėstytojų komunikabilumą ir neformalų bendravimą vertino „labai gerai“ (22,4 proc.) ir beveik kas antras (44,1, proc.) – „gerai“. Dėstytojų komunikabilumo ir neformalaus bendravimo vertinimas nuo studentų lyties, amžiaus ar studijų krypties nepriklauso. Palyginus komunikabilumo ir neformalaus bendravimo vertinimo procentinį pasiskirstymą skirtingais tyrimo laikotarpiais, nustatyta, kad šiame tyrimo dėstytojų komunikabilumą ir neformalų bendravimą studentai vertino kiek geriau nei 2006 m. tyrimo.

Dauguma tyrimo dalyvavusių užsienio studentų studijų rezultatų vertinimo objektyvumą vertino teigiamai t.y. kas trečias tyrimo dalyvavęs studentas studijų rezultatų vertinimo objektyvumą

įvertino „labai gerai“ (35 proc.) ir „gerai“ (39,9 proc.). 18,3 proc. studentų pažymėjo, kad studijų rezultatų vertinimo objektyvumą vertina tik „patenkinamai“. Tiesa, jaunesnio amžiaus respondentai, t. y. studentai iki 25 m. prasčiau nei vyresnio amžiaus studentai, o moterys prasčiau nei vyrai vertino studijų rezultatų vertinimo objektyvumą. Studentai, atvykę iš Pietų Europos šalių grupės, šį rodiklį vertino geriau nei kitų šalių studentai. Nuomonė apie studijų rezultatų vertinimą nuo mokslo krypties grupės nepriklauso. Šiame tyrime studentai kiek geriau vertino studijų rezultatų vertinimo objektyvumą, nei 2006 m. atliktame tyrime, o tai rodo gerėjantį studijų rezultatų vertinimo objektyvumą užsienio studentų požiūriu.

Dauguma tyrime dalyvavusių užsienio studentų *dėstytojų užsienio kalbų mokėjimą* vertino teigiamai. Kas ketvirtas apklausoje dalyvavęs studentas (24,9 proc.) dėstytojų žinias vertino „labai gerai“ ir beveik kas antras (48,2 proc.) – „gerai“. Palyginus 2006 m. ir šios apklausos duomenis, dėstytojų užsienio kalbų mokėjimo vertinimas užsienio studentų požiūriu, gerėja.

5. **Studijų ir jų organizavimo kokybė.** Kas ketvirtas (25,3 proc.) tyrime dalyvavęs užsienio studentas studijų programų kokybę vertino „labai gerai“, 42,9 proc. – „gerai“. 26 proc. apklaustų studentų užsienio studentams siūlomų programų kokybę vertino tik „patenkinamai“. Moterys studentės blogiau nei vyrai studentai vertino studijų kokybę. Studentai, atvykę iš Pietų Europos šalių, šį rodiklį vertino geriau nei studentai iš Vakarų Europos šalių. Teigiamai studentai vertino ir studijų tvarkaraščio lankstumą: beveik kas ketvirtas (37,5 proc.) – „labai gerai“, 41 proc. – „gerai“. Šiaurės ir Vidurio Europos šalių grupės blogiau nei studentai, atvykę iš Pietų Europos šalių grupės, vertino tvarkaraščio lankstumą.

34,5 proc. studentų mokymosi aplinką vertina „labai gerai“, 27,2 proc. – „gerai“ ir 31,4 proc. – „patenkinamai“. Mokymosi aplinkos vertinimas nepriklauso nuo lyties, amžiaus studijų krypties ar šalies, iš kurios studentas atvyko.

Dar viena mokymosi aplinkos dalis, kurią vertino studentai – techninė įranga institucijoje. Deja, tik kas penktas studentas (19,2 proc.) gali pasakyti, kad techninė įranga institucijoje yra „labai gera“ ir kas trečias (31 proc.) – kad ji „gera“. Kas dešimtas studentas (9,6 proc.) pažymėjo, kad techninė įranga institucijoje yra bloga. Panašiai studentai vertino ir techninių priemonių prieinamumą (internetą, laboratorijų įrangą, įrangą auditorijose) ir pan. Technikos, fizinius ir biomedicinos mokslus studijuojantys studentai blogiau, nei studijuojantys humanitarinius ir socialinius mokslus,

vertina aukštosios mokyklos technines priemones. Apie techninių priemonių prieinamumą tik 17,4 proc. studentų galėjo pasakyti, kad jis yra „labai geras“, 37,2 proc. – kad „geras“. Kas trečias apklaustas studentas (32,6 proc.) pažymėjo, kad techninių priemonių prieinamumas yra „patenkinamas“. Tiesa, studijuojantys humanitarinius mokslus blogiau nei studijuojantys socialinius mokslus vertino aprūpinimą technikos priemonėmis. Taip pat studentai iš Šiaurės ir Vidurio Europos šalių grupės blogiau nei Vakarų Europos grupės studentai vertino aprūpinimą techninėmis priemonėmis.

Užsienio studentai techninės įrangos prieinamumą vertino blogiau, nei 2006 m. tyrimo respondentai t. y. 2006 m. kas ketvirtas, o dabar jau kas trečias apklaustas užsienio studentas techninių priemonių prieinamumą vertino tik „patenkinamai“, o tai rodo prastėjantį užsienio studentų techninių priemonių prieinamumo aukštojoje mokykloje vertinimą.

6. **Administracinio personalo pagalba, tarptautinių ryšių skyriaus bei mentorių darbas.** 32,2 proc. studentų administracinio personalo pagalbą įvertino kaip „labai gerą“, beveik pusė (42,3 proc.) – kaip „gerą“. Palyginus studijų vertinimo rezultatus pagal amžių nustatyta, kad jaunesni studentai blogiau nei vyresni vertino administracijos pagalbą bei mentoriaus darbą. Moterys studentės taip pat blogiau nei vyrai studentai vertino tarptautinių ryšių skyriaus atsakingo specialisto bei mentoriaus darbą. Technikos, fizinius ir biomedicinos mokslus studijuojantys studentai šį rodiklį įvertino blogiau, nei studijuojantys socialinius mokslus.

Lyginant su 2006 m. tyrimo duomenimis, jau mažesnė dalis apklaustų užsienio studentų atsakingo tarptautinių ryšių specialisto darbą vertina „labai gerai“ ir dvigubai didesnis procentas – „blogai“, o tai rodo prastėjantį tarptautinių ryšių skyriaus atsakingo specialisto darbo vertinimą atvykusių pagal *Erasmus* programą užsienio studentų požiūriu. Panašiai kito ir mentoriaus darbo vertinimas. Vertinant mentoriaus darbą, 2006 m. duomenimis, kas trečias, o šiame tyrime – jau tik kas penktas apklaustas užsienio studentas mentoriaus darbą vertino „gerai“ ir dvigubai didesnis procentas šios apklausos respondentų mentoriaus darbą vertino „blogai“, o tai rodo prastėjantį mentoriaus darbo vertinimą atvykusių pagal *Erasmus* programą užsienio studentų požiūriu.

7. **Studentų informuotumas prieš atvykstant studijuoti į Lietuvą.** 59,5 proc. apklaustų užsienio studentų pažymėjo, kad jie turėjo pakankamai informacijos apie universitetą ar organizaciją prieš atvykstant studijuoti į Lietuvą. 29,3 proc. respondentų pažymėjo, kad informacijos buvo „beveik pakankamai“. Beveik kas

antras apklaustas užsienio studentas pažymėjo, kad turėjo pakankamai informacijos apie gyvenimo sąlygas Lietuvoje (47,2 proc.) ir 39,2 proc. – „beveik pakankamai“. Kiek mažiau, studentų nuomone, jie turėjo informacijos apie Lietuvos kultūrą. Tik 40,5 proc. studentų pažymėjo, kad jie turėjo pakankamai informacijos apie Lietuvos kultūrą, 33,8 proc. studentų – „beveik pakankamai“. Kas ketvirtam apklaustam studentui (5,7 proc.), informacijos apie Lietuvos kultūrą trūko. Tiesa, jaunesni (iki 25 m.) studentai, labiau nei vyresni (26–35 m.) užsienio studentai, studijavę Lietuvoje, manė, kad prieš studijas turėjo per mažai informacijos apie Lietuvos kultūrą ir ekonomines gyvenimo sąlygas. Studentams, studijuojantiems socialinius mokslus, informacijos apie Lietuvos kultūrą ir ekonomines gyvenimo sąlygas užteko labiau, nei studentams, studijuojantiems biomedicinos, fizinius ir technikos bei kt. mokslus. O studentams iš Šiaurės ir Vidurio Europos šalių grupės, informacijos apie universitetą ir Lietuvos kultūrą užteko labiau, nei studentams iš Vakarų ir Pietų Europos šalių grupės. Dėstytojų nuomone, užsienio studentai daugiausiai turi informacijos apie patį universitetą, į kurį vyksta studijuoti. Atvykstantys pagal *Erasmus* programą užsienio studentai, jų dėstytojų nuomone, dažniausiai renkasi aukštąją mokyklą, nes būna girdėję apie universitetą iš buvusių studentų, kiti renkasi pačią šalį arba miestą.

Palyginus šio ir 2006 m. tyrimo rezultatus studentų informuotumo apie Lietuvos kultūrą vertinimas išlieka panašus, tačiau užsienio studentų informuotumas, jų pačių požiūriu, apie aukštąsias mokyklas bei studijas bei ekonomines gyvenimo sąlygas Lietuvoje, gerėja.

8. **Sunkumai, su kuriais susiduria Erasmus programos studentai Lietuvoje.** Kas ketvirtas apklaustas užsienio studentas (25,9 proc.) susidūrė su problemomis, gaunant medicinos pagalbą ir bendraujant su valstybės pareigūnais bei tarnautojais (24,2 proc.). Jaunesni studentai (25,3 proc.) dažniau, nei vyresni pažymėjo, kad patyrė sunkumų, gaunant medicinos pagalbą. Studentai iš Vakarų ir Pietų Europos šalių grupės dažniau nei studentai iš kitų grupių pažymėjo, kad jie susiduria su medicinos priežiūros problemomis. Studentai iš Vakarų Europos šalių grupės, dažniau nei studentai iš kitų šalių grupių pažymėjo, kad jie susidūrė su sunkumais ir dėl migracijos dokumentų pildymo bei finansinių operacijų atlikimo.

Palyginus skirtingų apklausų rezultatus, nustatyta, kad pablogėjo medicinos pagalbos vertinimas užsienio studentų požiūriu t. y. dabar dvigubai didesnis procentas (25,9 proc.) respondentų pažymėjo susiduriantys su problemomis, gaunant medicininę pa-

galbą. Tačiau jau mažesnė apklaustų užsienio studentų dalis, nei 2006 m. apklausoje pažymėjo, kad patyrė sunkumų bendraujant su valstybės pareigūnais bei tvarkant migracijos dokumentus.

9. **Rimtoms problemoms ar sunkumai studijų metu.** 13,7 proc. apklaustų užsienio studentų pažymėjo, kad jie susidūrė su rimtomis problemomis ar sunkumais. Studentai iš Šiaurės ar Vidurio Europos šalių grupės dažniau nei kitų šalių grupių atstovai pažymėjo, kad jie susidūrė su rimtomis problemomis (tarp studentų, patyrusių sunkumų, 71,4 proc. – iš Šiaurės ar Vidurio Europos grupės, 19,0 proc. – iš Vakarų Europos ir 9,5 proc. – iš Pietų Europos šalių grupių). Kas penktas apklaustas užsienio studentas iš Vokietijos (20,9 proc.) ir kas trečias (27,9 proc.) iš Lenkijos pažymėjo, kad susidūrė su problemomis, studijuodami Lietuvoje.

10. **Gyvenimo sąlygos Lietuvoje studentų požiūriu.** Šio tyrimo duomenimis, užsienio studentai gyvenimo sąlygas (M-3,7, SD-1,00), vertino tik kiek geriau, nei vidutiniškai (kur 1 – labai blogai, 5 – puikiai). Šio tyrimo duomenimis, merginos blogiau nei vaikinai, o studentai iš Šiaurės ir Vidurio bei Vakarų Europos šalių grupių blogiau nei studentai iš Pietų Europos šalių grupės vertino gyvenimo sąlygas Lietuvoje.

Daugiausia studentų, studijavusių pagal *Erasmus* dalinių studijų programas, gyveno bendrabučiuose (75,8 proc.), 7,2 proc. – privačiame name arba bute, apartamentuose kartu su kitais studentais gyveno 6 proc. respondentų. Nedidelė dalis – 7,5 proc. studentų pažymėjo, kad jie gyveno viešbutyje, svečių namuose ir pan. Daugumai (74,9 proc.) studentų gyvenamojo būsto paieškos problemas padeda spręsti aukštosios mokyklos atstovai.

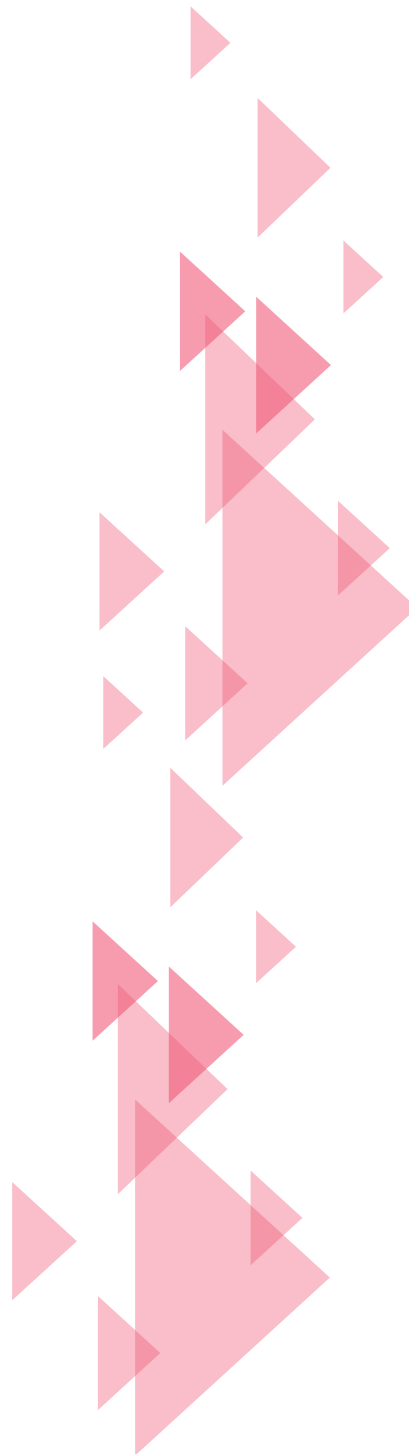
11. **Socialinės integracijos sąlygos Lietuvoje studentų požiūriu.** Šio tyrimo duomenimis, užsienio studentai gyvenimo sąlygas (M-3,7, SD-1,00), komunikaciją su lietuviais (M-3,1, SD-1,1) ir integraciją į universiteto bendruomenę bei bendruomenės gyvenimą (M-3,6, SD-1,1) vertino tik šiek tiek geriau, nei vidutiniškai (kur 1 – labai blogai, 5 – puikiai). Studentai iš Pietų Europos šalių grupės geriau vertino integraciją į universiteto bendruomenę nei studentai iš Šiaurės ir Vidurio Europos šalių grupės, tačiau blogiau nei studentai iš Vakarų Europos šalių grupės vertino komunikaciją su lietuviais. Taip pat studentai, studijuojantys biomedicinos, fizinius ir technikos mokslus, geriau nei studentai, studijuojantys humanitarinius mokslus, vertino integraciją į universiteto bendruomenę. Apibendrinant pateiktus duomenis galima teigti, kad komunikaciją su lietuviais ir integraciją į universiteto bendruomenę užsienio studentai vertino kiek geriau nei vidutiniškai. Tačiau

mažiausiai studentai liko patenkinti gyvenimo sąlygomis Lietuvoje (ypatingai bendrabučių būkle) bei bendravimu su vietiniais gyventojais t.y. lietuviais.

12. **Labiausiai patikę / nepatikę dalykai studijų Lietuvoje metu.** Kaip labiausiai patikusius dalykus studijų Lietuvoje metu studentai mini dėstytojus, jų pagalbą, bendravimą su jais bei pačias studijas, taip pat studentų bendravimą ir mokymąsi tarpkultūrinėje aplinkoje, keliones, kultūros, šalies ir miesto pažinimą. Labiausiai studijų Lietuvoje metu nepatikę dalykai: prastos gyvenimo sąlygos bendrabutyje, bendravimo su lietuviais ypatumai bei lietuvių bendravimo kultūra, studijų organizavimo nesklandumai.

13. **Bendras studijų vertinimas.** Bendras vertinimo vidurkis – 4,4, kur 1 – labai blogai, 5 – puikiai. Kas antras studentas studijas įvertino „puikiai“, kas trečias studentas – „gerai“ (4) ir tik kas dešimtas – „vidutiniškai“ (3) Daugelis studentų studijas vertina teigiamai ir 94,2 proc. studentų rekomenduotų studijas Lietuvoje.

14. **Bendras praktikos vertinimas.** Bendras apklaustų praktiką atlikusių užsieniečių vertinimas yra teigiamas: kas antras respondentas praktiką Lietuvos organizacijose vertino kaip „labai naudingą“, kas trečias – kaip „naudingą“. 71,4 proc. apklaustų praktikantų gerai vertino praktikos programos suderinimą prieš atvykstant į praktikos vietą bei įmonės darbuotojų pagalbą. 57,1 proc. apklaustų užsieniečių praktikos atlikimo laiko grafiko lankstumą vertino „labai gerai“ ir 42,9 proc. – tik „vidutiniškai“. Geriausiai praktiką Lietuvos organizacijose atliekantys užsieniečiai vertina administracinio personalo darbą (kas antras praktikantas vertina jį „labai gerai“ arba „gerai“). Prasčiausiai iš visų praktikos organizavimo aspektų buvo vertinama galimybė susipažinti su nauja technika, technologijomis ir metodais (57,1 proc. apklaustų užsieniečių šias galimybes vertino „gerai“ ir 42,9 proc. – tik „vidutiniškai“).

Išvados ir rekomendacijos

Tyrimo metu surinkti duomenys ir jų analizė leidžia apibendrinti apklaustų užsienio studentų požiūrį į dalines studijas Lietuvoje bei pasiūlyti rekomendacijas institucijoms, organizuojančioms *Erasmus* dalines studijas Lietuvoje.

Demografiniai respondentų duomenys parodė, jog didžioji dauguma apklaustų pagal *Erasmus* programą atvykusių užsienio studentų mokėsi Vilniaus ir Kauno aukštosiose mokyklose. Ta pati tendencija pažymėta ir 2006 m. tyrime. Tad ir toliau rekomenduota stiprinti *Erasmus* studentų dalinių studijų organizavimą ne tik sostinėje, bet ir kituose šalies regionuose.

Respondentų procentinis pasiskirstymas pagal šalis patvirtina demografinius atvykusių pagal *Erasmus* programą užsienio studentų duomenis. Šio tyrimo duomenims, beveik kas antras apklaustas užsienio studentas (41,3 proc.) buvo iš Europos Sąjungos pietinių šalių. Tad, remiantis 2006 m. ir šios atvykstančiųjų studijuoti asmenų apklausos duomenimis, galima teigti, kad ryšiai su Pietų Europos šalimis sustiprėjo.

Dauguma (78,4 proc.) užsienio studentų studijavo anglų kalba, kuri išlieka pagrindine studijų ir komunikacijos kalba užsienio studentams Lietuvoje. Todėl, užtikrinant *Erasmus* dalinių studijų įgyvendinimą Lietuvoje, išlieka aktualus Lietuvos aukštųjų mokyklų dėstytojų anglų kalbos mokėjimas ir kursų / modulių anglų kalba parengimas bei šių kursų dėstyimas užsienio studentams.

Tyrimo duomenys rodo, kad 75,6 proc. apklaustų užsienio studentų mokėsi ir lietuvių kalbos. Rekomenduojama ir ateityje sudaryti galimybes užsieniečiams studentams mokytis lietuvių kalbą, skatinti lietuvių kalbos ir kultūros kursų organizavimą aukštosiose mokyklose.

Vertinant pagal *Erasmus* programą atvykusių apklaustų užsienio studentų nuomonę apie jiems siūlomų kursų / modulių pasirinkimą, galima teigti, kad kas antras užsienio studentas kursų ir modulių pasirinkimą vertina kaip „platus“, kas dešimtas – kaip „labai platus“ ir tik kas penktas apklaustas studentas – kaip „siaurus“. Kursų ir / ar modulių pasirinkimas priklauso nuo studentų amžiaus bei mokslų krypties. Jaunesnio amžiaus (iki 25 m.)

studentai kursų ir / ar modulių pasirinkimą vertina kaip „siauresnį“, nei vyresni studentai (26–35 m.). O studentai, studijuojantys biomedicinos, fizinius ir technikos mokslus, kursų ir / ar modulių pasirinkimą vertina kaip „siauresnį“, nei studijuojantys humanitarinius ir socialinius mokslus. Nors bendrai siūlomų kursų / modulių pasirinkimas vertinamas teigiamai, tačiau rekomenduojama atkreipti dėmesį į kursų ir / ar modulių pasirinkimo galimybių didinimą jaunesniems, daugiausiai bakalauro studijų pakopos studentams, ir ypačingai studijuojantiems biomedicinos, fizinius ir technikos mokslus.

Dauguma užsienio studentų, studijavusių pagal *Erasmus* dalinių studijų programą, Lietuvoje mokėsi įprasta forma – lankė paskaitas ir seminarus. Kas antras apklaustas užsienio studentas taip pat lankė praktinius užsiėmimus, kas trečias – ir individualias konsultacijas. Nors studijų formos priklauso nuo mokslų krypties bei pačių studijų, tačiau rekomenduojama vystyti ir mažiau tradicines, ne tik paskaitų ir seminarų formas, skatinti dėstytojus ir studentus išnaudoti individualių konsultacijų galimybes bei jų teikiamą naudą ne tik mokymuisi, bet ir komunikacijos bei neformalaus bendravimo su dėstytojais stiprinimui.

Šio tyrimo duomenimis, užsienio studentai gerai vertina Lietuvos dėstytojų dalykines žinias ir kiek prasčiau – gebėjimą jas perteikti t. y. dėstytojų didaktinę kompetenciją. Palyginus dėstytojų kompetencijų vertinimo procentinį pasiskirstymą skirtingais tyrimo laikotarpiais, galima teigti, kad studentų manymu, gerėja *Erasmus* programos studentų dėstytojų gebėjimo perteikti žinias, dėstytojų komunikabilumas ir neformalaus bendravimo, studijų rezultatų objektyvumo vertinimas užsienio studentų požiūriu. Tačiau, užsienio studentų nuomone, prasčiausia dėstytojų kompetencija – užsienio kalbų mokėjimas. Dėstytojų interviu medžiaga taip pat rodo, kad patys dėstytojai savo užsienio kalbų mokėjimą vertina įvairiai. Nors, palyginus 2006 m. ir šios apklausos duomenis, bendras dėstytojų užsienio kalbų mokėjimo vertinimas užsienio studentų požiūriu gerėja (kaip ir kitos kompetencijos), vis tik rekomenduojama atkreipti dėmesį į dėstytojų užsienio kalbų žinias, toliau jas vystyti, skatinti dėstytojus (ypatingai vyresnio amžiaus) tobulėti šioje srityje.

Didelė dauguma (68,2 proc.) tyrime dalyvavusių užsienio studentų studijas ir jų kokybę vertina teigiamai. Teigiamai studentai vertino ir studijų tvarkaraščio lankstumą. Kiek blogiau, nei studijų kokybę ar tvarkaraščio lankstumą, studentai vertino technines priemones aukštojoje mokykloje ir jų prieinamumą studentams. Deja, tik kas penktas apklaustas studentas gali pasakyti, kad techninė įranga institucijoje yra „labai gera“ ir kas trečias – kad ji „gera“. Kas dešimtas apklaustas studentas pažymėjo, kad techninė įranga institucijoje, jų nuomone, yra „bloga“. Panašiai studentai vertino ir techninių priemonių prieinamumą. Apklausti užsienio studentai šį rodiklį įvertino blogiau nei 2006 m. o tai rodo prastėjantį užsienio studentų techninių priemonių prieinamumo aukštojoje mokykloje vertinimą. Todėl rekomenduojama atkreipti aukštųjų mokyklų, priimančių *Erasmus* programos užsienio studentus, dėmesį į techninių priemonių prieinamumo didinimą užsienio studentų mokymosi aplinkoje.

Pagal *Erasmus* programą atvykę užsienio studentai teigiamai vertino administracijos personalo pagalbą, atsakingo tarptautinių ryšių specialisto ir mentoriaus darbą. Tiesa, jaunesni studentai blogiau nei vyresni vertino administracijos pagalbą bei mentoriaus darbą. Palyginus 2006 m. ir šios apklausos duomenis, nustatytas prastėjantis atsakingo tarptautinių ryšių skyriaus specialisto bei mentoriaus darbo vertinimas. Todėl atkreiptinas dėmesys į jaunesnio amžiaus studentų kuravimą, taip pat rekomenduojama stiprinti tarptautinių ryšių skyriaus atsakingų specialistų bei mentorių, kuruojančių užsienio studentus, kompetencijas.

Šio tyrimo duomenimis, kas ketvirtas apklaustas studentas susidūrė su problemomis, gaunant medicinos pagalbą ir bendraujant su valstybės pareigūnais bei tarnautojais. Tiesa, jaunesnio amžiaus studentai dažniau nei vyresni pažymėjo, kad patyrė sunkumų, gaunant medicinos pagalbą. Palyginus skirtingų apklausų rezultatus, nustatyta, kad vis mažiau respondentų susiduria su problemomis, bendraujant su valstybės pareigūnais bei tvarkant migracijos dokumentus, tačiau padaugėjo teigiančių, kad patiria sunkumų, gaunant medicinos pagalbą. Remiantis šios apklausos duomenimis, aukštosioms mokykloms rekomenduojama padėti atvykusiems studentams spręsti bendravimo su valstybės pareigūnais, migracijos dokumentų tvarkymo ir ypačingai – medicinos pagalbos problemas.

Dauguma į Lietuvą atvykstančių užsienio studentų, jų pačių nuomone, prieš atvykdami turėjo pakankamai informacijos apie

studijų aplinką pasirinktoje Lietuvos aukštojoje mokykloje, gyvenimo sąlygas Lietuvoje, vietos kultūrą, gyvenimo būdą ir pan. Jaunesnio amžiaus (iki 25 m.) studentai, labiau nei vyresni (26–35 m.) užsienio studentai, studijavę Lietuvoje, manė, kad prieš studijas turėjo nepakankamai informacijos apie Lietuvos kultūrą ir ekonomines gyvenimo sąlygas. Tad tikslinga atkreipti dėmesį į jaunesnių studentų informavimą apie Lietuvos kultūrą ir gyvenimo sąlygas šalyje.

Šio tyrimo duomenimis, studentai, studijavę pagal *Erasmus* dalinių studijų programas, dažniausiai gyveno bendrabučiuose (75,8 proc.). Kokybiniai respondentų vertinimai rodo, kad bendrabučių būklė yra viena iš labiausiai tobulintinų sričių. Bloga bendrabučių būklė buvo įvardinta dar 2006 m. užsienio studentų apklausoje. Tad aukštosioms mokykloms, priimančioms *Erasmus* dalinių studijų užsienio studentus, rekomenduojama gerinti studentų apgyvendinimo sąlygas bendrabučiuose.

Integraciją į universiteto bendruomenę ar bendruomenės gyvenimą užsienio studentai vertino tik vidutiniškai. Todėl rekomenduojama į tai atkreipti dėmesį ir didinti atvykstančiųjų pagal *Erasmus* programą užsienio studentų galimybes dalyvauti universiteto bei bendruomenės gyvenime.

Apklausoje dalyvavę ir praktiką Lietuvos organizacijose atlikę užsienio studentai teigiamai vertino savo praktiką bei jos naudą. Geriausiai praktiką Lietuvos organizacijose atliekantys užsieniečiai vertina administracinio personalo darbą, prasčiausiai – galimybes susipažinti su nauja technika, technologijomis ir metodais. Nedidelis praktiką Lietuvos organizacijose atlikusių respondentų skaičius rodo, kad tikslinga būtų stiprinti ne tik studijų, bet ir praktikos Lietuvos organizacijose užsienio studentams sritį, stiprinti aukštųjų mokyklų ir organizacijų bendradarbiavimą, vykdyti praktikos pagal *Erasmus* programą Lietuvos organizacijose sklaidą.

Apklaustų užsienio studentų, studijavusių pagal *Erasmus* programą Lietuvoje, bendras pasitenkinimas studijomis Lietuvoje yra didelis. Dauguma apklausoje dalyvavusių užsienio studentų patenkinti įgytomis žiniomis, patirtimi ir džiaugėsi galimybe bendrauti ir mokytis tarpkultūrinėje aplinkoje. Beveik visi (94,2 proc.) apklausti užsienio studentai rekomenduotų *Erasmus* programos studijas Lietuvoje kitiems studentams.

Tyrimo reziუმé anglų kalba

RESULTS OF SURVEY OF FOREIGN STUDENTS WHO STUDIED UNDER ERASMUS PROGRAMME IN LITHUANIA DURING 2007-2013 RESEARCH REPORT

Prepared By Saulius Ignatavičius,
SOCIAL INFORMATION AND TRAINING AGENCY

The aim of research – to explore and generalize the opinion of foreign students, incoming under Erasmus programme during 2007-2013, about Erasmus partial studies and their organization in Lithuania.

Tasks of research.

1. To explore the opinion of incoming Erasmus students about:
  - Quality of Erasmus partial studies, organized in Lithuania;
  - Choice of courses, modules in foreign languages at Lithuanian Higher Education Institutions;
  - Competence of lecturers, who used to teach the foreign students, and their knowledge of foreign language;
  - Procedure of organizing the process of Erasmus partial studies;
  - Activity of international relations departments and mentors;
2. To analyze the opinion of lecturers who used to teach the incoming Erasmus students about:
  - Awareness of foreign students about university/their studies;
  - Specifics of work with incoming Erasmus students;
  - Problems arising, when working with incoming Erasmus students in Lithuania.
3. To analyze the features of social integration of incoming Erasmus students in Lithuania:
  - Availability of information about Lithuania, higher education studies and receiving institution before arriving to country;
  - Conditions of accommodation of foreign students in Lithuania;
  - Overall satisfaction of incoming foreign Erasmus students with Erasmus partial studies in Lithuania.
4. To compare the research results with the results of 2006 research on organization of Erasmus partial studies in Lithuania during the period of 2000-2006.

The methods of research.

Document analysis – used, when developing the research instrument, grounding research indicators and analyzing research data. While interpreting research data, the report of research “Analysis of organization of Erasmus partial studies in Lithuania during 2000-2006”, carried out by Social Information and Training Agency (2006), was referred to.

Interview – survey of lecturers who used to teach for incoming Erasmus students.

Questionnaire survey – applied, when collecting initial quantitative empirical data. A statistical analysis of data of questionnaire survey was performed by using SPSS 20 for Windows (Statistical Package For Social Sciences).

Sample of survey.

The selection of respondents – available cases. The prepared questionnaire was delivered to all representatives of given population (foreign students, who studied in Lithuania during the period of 2007-2013), according to available list. The chosen reliability of selection is 90 percent, while error – 0,1. Taking into account the specifics of this survey, the aforementioned indicators should be considered as sufficient in terms of representativeness.

The sample of survey includes 324 respondents. Questionnaires on Erasmus partial studies in Lithuania and their organization during the period of 2007-2013 were filled by 316 incoming foreign Erasmus students, 308 of whom only studied and 8 of whom studied and had traineeship in Lithuanian organizations. Only a small proportion – 2,5 percent – of respondents (n=8) had traineeship under Erasmus programme in Lithuanian organizations. As the sample of foreign students, who had practical training, is small (n=16), the data of survey are presented in descriptive way, while statistical data analysis is not given. During interview of lecturers, 24 lecturers, who had taught the incoming foreign Erasmus students, were surveyed.

GENERALIZATION OF RESEARCH RESULTS

1. **Study cycles, fields and areas of respondents.** More than a half (61,5 percent) of surveyed foreign students were in Bachelor's studies in Lithuania, and almost every third (36,5 percent) surveyed student, studying under Erasmus partial studies programme, was in Master's studies in Lithuania. The majority (78,4 percent) of foreign students studied in English language, which remains the main language of studies and communication for foreign students in Lithuania. Most of surveyed foreign students – every fifth (20,7 percent) studied business and management, while every tenth (9,9 percent) studied engineering and technical sciences, and 11,1 percent – languages and philology sciences. The largest proportion of surveyed incoming Erasmus students studied social sciences.

2. **Choice of courses and/or modules.** The surveyed foreign students were positive in assessing the choice of courses and/or modules, taught in foreign language, for Erasmus students in Lithuania. Every second foreign student (50 percent) considers the choice of courses and modules as “wide”, and every tenth (10, 2 percent) – as “very wide”. And only every fifth surveyed student considers the choice of courses and modules to be “narrow”. The choice of courses and/or modules depends on the age of students and scientific field. Younger age (up to 25 year-old) students consider the choice of courses and/or modules as narrower than older students (26-35 year-old). It is worth mentioning that the students, studying biomedical, physical and technical sciences, consider the choice of courses and/or modules as narrower than students in the humanities and social sciences. The best assessment of choice of courses and modules were given by foreign students, studying social sciences.

3. **Forms of organizing the studies.** 72,7 percent of surveyed foreign students noted that they had lectures and seminars during studies, while almost every second student (45,4 percent) had practical activities, and every third (28,8 percent) – individual consultations. While talking about other forms of organizing the studies, the students pointed out educational tours, homework, presentations, portfolio of works, etc. The form of students depends on the field of science. The students of humanitarian and social sciences more often stated that they had lectures than the students of biomedical, physical and technical sciences, while the latter had individual consultations more often than the students of humanitarian and social sciences.

4. **Assessment of lecturers' competencies in the view of students.** The data of this survey show that the foreign students gave the best assessment to professional knowledge, communicability and informal communication of lecturers, as well as impartiality to assessing the learning outcomes, while slightly less positive assessment was given in respect of ability to convey knowledge and knowledge of foreign languages.

The majority of surveyed incoming Erasmus students consider *the professional knowledge of their lecturers* to be “very good” (36,9 percent) and “good” (42,2 percent). Every fifth surveyed foreign student (20,2 percent) assessed the professional knowledge of lecturers as only “satisfactory”. What is more, the majority of students considered the abilities of lecturers to convey knowledge as “very good” (22,4 percent) and “good” (41,8 percent). Every third surveyed student (31,6 percent) assessed the professional knowledge of lecturers as only “satisfactory”. By the way, students from southern European countries were less positive in assessing the transfer of knowledge than students from other countries.

While comparing the percentage distribution of assessment of *lecturers' ability to convey knowledge* during different survey periods, it was determined that currently two times more students assess the lecturers' ability to convey knowledge as “very good”. This might show the continuously improving assessment of lecturers' ability to convey knowledge by Erasmus students.

In terms of *communicability of lecturers*, every third (33,5 percent) surveyed student assessed the communicability and informal communication of lecturers as “very good” (22,4 percent) and almost every second (44,1, percent) as “good”. The assessment of communicability and informal communication of lecturers does not depend on gender, age or field of studies of students. While comparing the percentage distribution of assessment of communicability and informal communication of lecturers during different survey periods, it was determined that the assessment of communicability and informal communication of lecturers was slightly better than in survey of 2006.

The majority of surveyed foreign students were positive in assessing the *impartiality of assessing the learning outcomes*, i.e., every third student considered the impartiality of assessing the learning outcomes as “very good” (35 percent) and “good” (39,9 percent). 18,3 percent of students noted that they consider the impartiality of assessing the learning outcomes as only “satisfactory”. By the way, younger age respondents, i.e., up to 25 year-old, were less positive than older age students, while women were less positive than men in assessing the impartiality of assessing the

learning outcomes. The students from southern European countries gave better assessment of impartiality of assessing the learning outcomes than students from other countries. The opinion about assessment of learning outcomes does not depend on the field of studies. In the current survey, students gave slightly better assessment of impartiality of assessing the learning outcomes than in survey of 2006. This might show the improving impartiality of assessing the learning outcomes in the view of foreign students.

The majority of surveyed foreign students were positive in assessing *the knowledge of foreign languages of lecturers*. Every fourth surveyed student (24,9 percent) considered it as “very good” and almost every second (48,2 percent) – as “good”. While comparing the data of survey 2006 and the data of the current survey, the assessment of knowledge of foreign languages of lecturers becomes better in the view of students.

5. **Quality of studies and their organization.** Every fourth (25,3 percent) surveyed foreign student assessed the quality of study programmes as “very good”, 42,9 percent – as “good”. 26 percent of surveyed students assessed the quality of study programmes, proposed to foreigners, only as “satisfactory”. Women students were less positive than men students in assessing the quality of studies. Students from southern European countries were more positive in assessing the quality of studies than the ones from western European countries. The students were also positive in assessing the flexibility of schedule of studies. Nearly every fourth (37,5 percent) student assessed the flexibility of schedule as “very good”, 41 percent – as “good”. What is more, those from northern and central European countries gave worse assessment of flexibility of schedule than those from southern European countries.

34,5 percent of students considers the learning environment as “very good”, 27,2 percent – as “good”, and 31,4 percent as “satisfactory”. The assessment of learning environment does not depend on gender, age, field of studies and country, where a student is from.

Another component of learning environment that was assessed by students is technical equipment in institution. Unfortunately, only every fifth student (19,2 percent) can say that technical equipment in institution is “very good”, and every third (31 percent) – that it is “good”. Every tenth student (9,6 percent) noted that in their opinion, technical equipment in institution is band. Similar assessment was given in respect of availability of technical means (the Internet, lab equipment, equipment in auditoriums), etc. Those, studying technical, physical and biomed-

cal sciences, were less positive in assessing the technical means than those, who study humanitarian and social sciences. While talking about availability of technical means, only 17,4 percent of students could say that availability of technical means is “very good”, 37,2 percent – “good”. Every third surveyed student (32,6 percent) noted that availability of technical means is satisfactory. By the way, those, studying humanitarian sciences, were less positive in assessing the provision with technical means than those, who study social sciences. What is more, students from northern and central European countries gave worse assessment of provision with technical measures than students from central European countries.

Foreign students assessed the availability of technical equipment worse than the foreign students, surveyed in 2006, i.e., every fourth student in 2006 and every third student of current survey assessed the availability of technical means only as “satisfactory”. This might show the worsening assessment of availability of technical means in higher education institution in the view of incoming foreign Erasmus students.

6. **Assistance of administration staff, work of international relations department and mentors.** 32,2 percent of students assessed the assistance of administration staff as “very good”. Nearly a half of them (42,3 percent) – as “good”. While comparing the study assessment results, according to age, it was determined that younger students presented worse assessment of assistance of administration than older ones. What is more, younger age students were less positive in assessing the work of mentor. Women students were less positive in assessing the work of responsible specialist of international relations department and mentor than men students. Those, studying technical, physical and biomedical sciences, provided worse assessment of the work of responsible specialist of international relations department than those, who study social sciences.

In comparison with data of 2006, this survey revealed a smaller proportion of surveyed foreign students, who assessed the work of responsible specialist of international relations as “very good”, and twice as much – as “bad”. This might show the worsening assessment of the work of responsible specialist of international relations department in the view of incoming foreign Erasmus students. The assessment of mentor’s work was characterized by similar change. While assessing the work of mentor, every third student in 2006 and only every fifth student in the current survey considered it as “good”, while twice as much of number of the currently surveyed foreign students considered the work of mentor as “bad”. This might show the worsening as-

assessment of the work of mentor in the view of incoming foreign Erasmus students.

7. **Awareness of students before coming to study in Lithuania.** 59,5 percent of surveyed foreign students noted that they considered the information about university/organization available before arriving to Lithuania as "sufficient". 29,3 percent of surveyed foreign students stated that it was "almost sufficient". Nearly every second surveyed foreign student said that information about living conditions in Lithuania was "sufficient" (47,2 percent) and 39,2 percent – "almost sufficient". According to students, they had slightly less information about Lithuanian culture. Only 40,5 percent of students noted that information about Lithuanian culture was "sufficient" to them, while 33,8 percent of students – "almost sufficient". Every fourth surveyed student (5,7 percent) considered the information about Lithuanian culture as insufficient. By the way, younger age (up to 25) students assessed the information about Lithuanian culture and economic living conditions, received before studies, as less sufficient than the older ones (26-35). Those, studying social sciences, considered information about Lithuanian culture and economic living conditions as more sufficient than the ones, studying biomedical, physical and technical sciences. It is worth mentioning that students from northern and central European countries assessed the information about university and Lithuanian culture as more sufficient than students from western and southern European countries. According to lecturers, foreign students have most information about university, where they are going to study in. In the view of lecturers, the incoming Erasmus usually select the higher education institution because of having heard about university from former students, while others select the country or city itself.

While comparing the results of this survey and survey, conducted in 2006, it might be stated that the assessment of awareness of students about Lithuanian culture remains similar, however, in the view of foreign students, their awareness about higher education institutions, studies and economic living conditions becomes better.

8. **Difficulties, faced by Erasmus students in Lithuania.** Every fourth surveyed student (25,9 percent) encountered some problems in obtaining medical care and dealing with government officials, civil servants (24,2 percent). Younger age students (25,3 percent) noted more often than older ones that they faced some problems in obtaining medical help. Students from western and southern European countries noted more often than students from other countries that they face some problems with medical care. What is more, students from western European countries noted more often than students from other countries that they

also faced the problems, related with filling the migration documents and completing the financial transactions.

The comparison of results of different surveys revealed that the assessment of medical help has worsened in the view of foreign students, i.e., now, twice as many (25,9 percent) of foreign students noted that they encounter the problems in obtaining medical help. However, a smaller proportion of surveyed foreign students, while comparing with survey 2006, stated that they face some problems in communication with state officials and in handling the migration documents.

9. **Serious problems or difficulties during studies.** 13,7 percent of surveyed foreign students noted that they had faced some serious problems or difficulties. Students from northern or central European countries noted more often that the representatives of other countries that they faced some serious problems (71,4 percent of students, who faced serious problems, were from northern or central European countries, 19,0 percent – from central European and 9,5 percent – from southern European countries). Every fifth surveyed foreign student from Germany (20,9 percent) and every third (27,9 percent) from Poland noted that they had encountered some problems, while studying in Lithuania.

10. **Living conditions in Lithuania in the view of students.** Following the data of this survey, foreign students assessed the living conditions in Lithuania (M-3,7, SD-1,00) only as slightly better than mediocre (where 1 – very bad, 5 – perfect). Following the data of this survey, the girls were less positive in assessing the living conditions in Lithuania than boys, while the students from northern, central and western European countries were less positive in assessing the living conditions in Lithuania than the ones from southern European countries.

The majority of foreign Erasmus students, resided in dormitories (75,8 percent), 7,2 percent – in a private house/flat or apartments together with other students (6 percent). A small proportion, i.e., 7,5 percent of students noted that they had been living in hotel, guest house, etc. The representatives of higher education institution has helped to solve the problems of looking for dwelling for the majority of students (74,9 percent).

11. **Social integration conditions in Lithuania in the view of students.** Following the data of this survey, foreign students assessed the living conditions (M-3,7, SD-1,00), communication with Lithuanians (M-3,1, SD-1,1) and integration to university community/community life (M-3,6, SD-1,1) only slightly better than mediocre (where 1 – very bad, 5 – perfect). The students

CONCLUSIONS AND RECOMMENDATIONS

Data collected during research and their analysis allows generalizing the views of surveyed foreign students towards partial studies in Lithuania and to give recommendations to institutions, organizing Erasmus partial studies in Lithuania.

Demographic data of respondents showed that the vast majority of surveyed incoming foreign Erasmus students were studying in Lithuanian higher education institutions located in Vilnius and Kaunas. The same trend was noticed in survey of 2006. Thus, it is recommended to continue strengthening the organization of partial Erasmus studies not only in the capital, but also in other regions of the country.

The percentage distribution of respondents according to countries confirms the demographic data of incoming Erasmus students. Following the data of this research, almost every second surveyed foreign student (41,3 percent) was from the southern countries of European Union. Thus, according to the data of the present survey and survey of incoming students, conducted in 2006, it might be argued that the relationships with southern European countries have strengthened.

The majority (78,4 percent) of foreign students studied in English language, which remains the main language of studies and communication for foreign students in Lithuania. Therefore, while ensuring the implementation of Erasmus partial studies in Lithuania, the knowledge of English language of lecturers of higher education institutions and preparation of courses/modules in English language, and teaching these courses for foreign students, remain relevant.

The data of survey show that 75,6 percent of surveyed foreign students also studied Lithuanian language. It is recommended to provide possibilities for foreign students to learn Lithuanian language in the future and to promote organization of Lithuanian language and culture courses in higher education institutions.

While assessing the opinion of the surveyed incoming Erasmus students about the proposed courses/modules to choose from, it can be stated that every second foreign student considers the choice of courses and modules as "wide", and every tenth – as "very wide". And only every fifth surveyed student considers the choice of courses and modules to be "narrow". The choice of courses and/or modules depends on the age of students and

scientific field. Younger (up to 25 year-old) students consider the choice of courses and/or modules as narrower than older students (26-35 year-old). It is worth mentioning that the students, studying biomedical, physical and technical sciences, consider the choice of courses and/or modules as narrower than students in the humanities and social sciences. Although generally the choice of proposed courses/modules was assessed positively, it is recommended to pay attention on increase of possibilities of choice of courses and/or modules for younger, mostly for Bachelor's students, and especially for those, studying biomedical, physical and technical sciences.

The main forms of studies proposed to incoming foreign students were lectures and seminars. Every second surveyed foreign student had some practical activities, and every third – individual consultations. Although the forms of the studies depend on the field of science and the studies themselves, it is recommended to develop less traditional forms other than the ones of lectures and seminars, to encourage lecturers and students to use the possibilities and the benefit of individual consultations not only for learning, but also for improving communication and informal communication with lecturers.

According to the data of this survey, foreign students have good opinion about professional knowledge of Lithuanian lecturers, and slightly worse opinion about their ability to convey it, i.e., lecturers' didactic competence. While comparing the percentage distribution of assessment of lecturers' competencies in different survey periods, it might be stated that the assessment of lecturers' ability to convey knowledge, communicability and informal communication of lecturers, impartiality of assessing the learning outcomes is improving in the view of foreign Erasmus students. However, according to foreign students, the most problematic situation in the context of competencies is related with lecturers' knowledge of foreign languages. The information from lecturers' interview also shows that the lecturers themselves assess their foreign language skills in different ways. Although, while comparing the data of 2006 survey and the current one, it might be stated that the general assessment of lecturers' knowledge of foreign languages as well as other competencies in the view of foreign students has been improving, it is still recommended to pay attention on lecturers' foreign language skills, to continue to develop them, to encourage lecturers (especially those older) to improve their English language skills.

A large majority (68,2 percent) of foreign students, who took part in the survey, were positive in assessing the quality of Erasmus studies in Lithuanian higher education institutions and study period in general. They were positive in assessing the flexibility of study schedule too. The assessment of technical means in higher education school and their availability to students was slightly worse than the quality of studies and flexibility of schedule. Unfortunately, only every fifth surveyed student could say you that the technical equipment in institution is "very good", and only every third – that it is "good". What is more, every tenth surveyed student noted that in their opinion, technical equipment is "bad". The assessment of availability of technical means was similar. The surveyed foreign students assessed availability of technical means worse than in 2006. This suggests the worsening assessment of availability of technical means in higher education school by foreign students. Therefore, it is recommended for higher education institutions, which receive Erasmus students, to pay attention on increasing the possibilities of availability of technical means for foreign students in learning environment.

Incoming Erasmus students were positive in assessing the assistance of administration staff, the work of responsible international relations specialist and mentor. By the way, younger age students gave worse assessment of administration assistance and mentor's work than older ones. In comparison with the data of survey, conducted in 2006, the worsening assessment of work of responsible international relations specialist and mentor's work in the view of foreign Erasmus students is observed. Therefore, the attention should be paid on mentoring the younger age students, it is also recommended to improve the skills of responsible specialists of international relations, and mentors on the issues of mentoring the foreign students.

Following the data of this survey, every fourth surveyed student encountered some problems in obtaining medical care and dealing with government officials, civil servants. By the way, that younger age students pointed more often than older ones that they faced some problems in obtaining medical care. While comparing the results of different surveys, it was revealed that the number of students, facing problems in dealing with public officials and handling migration documents, and the increase of number of those, who argue facing some problems in obtaining medical care. Following the data of this survey, the attention should be paid on informing the informing students about addressing the problems of communication with public officials, handling the migration documents, and especially about dealing with medical problems.

In the view of surveyed students, the majority of incoming foreign students have enough information about study environment in the host Lithuanian higher education institution, living conditions in Lithuania, local culture, lifestyle, etc. until arriving to the country. Younger age (up to 25) students assessed the information about Lithuanian culture and economic living conditions, received before studies, as less sufficient than the older ones (26 - 35). Therefore, it is appropriate to pay attention on informing the younger age students about Lithuanian culture and living conditions in the country.

Following the data of this survey, the majority of students of Erasmus partial studies, resided in dormitories (75,8 percent). Qualitative assessments of respondents demonstrate that the condition of dormitories is one of those activity fields that require the most improvement. A poor condition of dormitories was named as early as in the survey of foreign students in 2006. Therefore, it is recommended for higher education institutions, which receive foreign Erasmus students for partial studies, to improve students' accommodation conditions in dormitories.

Integration to university's community/community life was assessed only as mediocre by foreign students. Therefore, it is recommended to pay attention and to increase the possibilities of incoming Erasmus students take part in university and community life.

The surveyed foreign students, who had traineeship period in Lithuanian enterprises and organizations, were positive in assessing their practical training and its benefit. The foreigners were the most positive in assessing the work of administration staff, while the worse assessment is related with possibilities to familiarize with new techniques, technologies and methods. A small number of respondents, who had traineeship in Lithuanian organizations, would suggest that it is appropriate to strengthen not only the field of studies, but also of practical training for foreign students in Lithuanian organizations, to improve the cooperation between higher education institutions and organizations, to implement the dissemination of practical training under Erasmus programme in Lithuanian organizations.

The overall satisfaction of surveyed foreign students, studying under Erasmus programme, in Lithuania, is high. The majority of surveyed foreign students is satisfied with acquired knowledge, experience, and enjoyed the opportunity to communicate and learn in an intercultural environment. Almost all (94,2 percent) of surveyed foreign students would recommend to come to Lithuania for Erasmus studies or traineeship to other students.

Švietimo mainų paramos fondas

Mokymosi
visą gyvenimą
programa

Leidėjas Švietimo mainų paramos fondas
Geležinio Vilko g. 12, 01112 Vilnius
Tel. (8 5) 261 0592, faksas (8 5) 249 7137
El. paštas info@smpf.lt; www.smpf.lt

© Švietimo mainų paramos fondas, 2013 m.
Rengėjas Švietimo mainų paramos fondas
Maketavo UAB „Lodvila“

Šį leidinį finansavo Europos Komisija. Leidinyje išreiškiamas tik autorių požiūris, todėl Komisija nėra atsakinga už bet kokį jame pateikiamos informacijos naudojimą.